

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

Oorzaak van het
populisme

Waarheid en
Schoonheid
uitdrukken door
mededogen

Gandhi over de
Theosofie

Metamorfose: hoe
een rups een vlinder
wordt

Wie was Pseudo-
Dionysius de
Areopagiet?

Licht op ... Oorzaak en groei van het populisme

p. 38

Diverse politieke leiders versterken een populistische mentaliteit. Maar wat is de voedingsbodem voor de snelle groei ervan? En hoe lossen we die problemen *duurzaam* op?

Herman C. Vermeulen

Waarheid en Schoonheid uitdrukken door mededogen

p. 41

De Theosophical Society Point Loma werd voor de derde keer door haar zusterorganisatie de Theosophical Society Adyar uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan hun Internationale Conventie in Adyar, Chennai, India. Dit keer was het thema 'Truth and Beauty, a field beyond'. Erwin Bomas gaf de lezing 'Waarheid en Schoonheid uitdrukken door mededogen'.

Erwin Bomas

Gandhi over de Theosofie en de wereldbeschaving van de toekomst, deel 1

p. 48

Tijdens de 138e Conventie van de Theosophical Society Adyar hield James Tepfer, aangesloten bij de *United Lodge of Theosophists* in de VS, een inspirerende lezing over Gandhi.

James Tepfer

Theosofie in de natuur, deel 2 Metamorfose: hoe een rups een vlinder wordt

p. 54

Een rups die in een vlinder verandert, wie heeft er niet als kind bij dit wonderlijke proces stilgestaan en zich afgevraagd hoe dat kan? Deze intrigerende vraag staat centraal in deze tweede aflevering van de serie 'Theosofie in de natuur'.

Bouke van den Noord

Wie was Pseudo-Dionysius de Areopagiet? En welke invloed had hij eeuwenlang?

p. 58

Enkele jaren terug verscheen een Nederlandse vertaling van alle werken van Pseudo-Dionysius de Areopagiet. Deze werken hebben ervoor gezorgd dat er gedurende duizend jaar middeleeuwen in West-Europa toch nog *iets* van de Oude Wijsheid beschikbaar was. Ook hebben ze bijgedragen aan het starten van de renaissance, van het zelfstandig zoeken naar waarheid. Alle reden om er aandacht aan te besteden.

Henk Bezemer

Gesignaleerd 63

» Hoe gaan we om met onorthodoxe visies?

Uw vragen 65

» Begeertekracht
» Sprookjes
» Rituelen

Activiteiten Agenda 68

» Lezingen mei 2019 Den Haag
» Symposium:
Mystiek – Leiderschap – Inspiratie
» Heruitgave: *Gulden Regels der Esoterische Wijsbegeerte* van G. de Purucker

Aanvulling op *Lucifer* februari 2019

In het vorige nummer van *Lucifer* was een lezing opgenomen van Pierre Wouters, getiteld "Hoe kan je de studie van *De Geheime Leer* benaderen?" In de intro was vergeten te vermelden dat Pierre Wouters in Los Angeles (VS) woont en aangesloten is bij de *United Lodge of Theosophists*.

Licht op ...

De oorzaak en groei van het populisme

Onze samenleving kent op dit moment vele uitdagingen, je kunt zelfs spreken van duidelijke spanningen. De omstandigheden zijn zeker niet makkelijk. Het lijkt er sterk op dat we voor een nieuwe fase staan: oude afspraken en samenwerkingen staan ter discussie en de keuzes waar we nu voor staan en die we nu gaan maken, zullen een lange tijd de karakteristiek van de toekomst gaan bepalen.

Als je bekijkt waarover de meeste discussies gaan, dan is dat een behoorlijk breed gebied. Het opvallende daarbij is dat als we naar de karakteristiek van de discussies op al die verschillende gebieden kijken, er een grote overeenkomst in zit. Komen die problemen dan uit dezelfde mentale instelling?

Als we de uitspraak hanteren 'de omstandigheden maken de mens niet, maar laten juist zien wie hij is', dan kunnen we niet al te vrolijk vooruitkijken. Een van de populaire leuzen nu is *eigen volk eerst*. Het begrip 'volk' staat niet alleen voor wat we standaard 'een volk' noemen, maar voor elke groep die je maar kan bedenken, van werelddeel tot eigen voetbalclub. Het gaat dus niet alleen over het landelijke niveau maar ook over veel kleinere onderdelen van onze samenleving.

Deze mentale houding geeft zeker allerlei spanningen. Deze dienen door onze politieke leiders opgelost te worden: ze vereisen een goede aanpak. Maar vaak zijn deze leiders niet meer dan een exponent van die spanningen; ze staan er zeker niet boven. De hierboven geschetste karakteristiek wordt min of meer omvat in het begrip 'populisme'.

De oorzaken van het populisme

Dit gedrag dat enkele politieke leiders laten zien, geeft een sterke stimulans voor de groei van het populisme. Maar wat is dan de voedingsbodem voor deze groei? Het antwoord op deze vraag is duidelijk om ons heen te zien: de samenhang in de samenleving is aan het verminderen, we zijn sociale binding aan het verliezen. We verkrumelen; en dit verkrumelen vindt plaats op zowel godsdienstig als sociaal en financieel vlak, van vreemdelingen tot godsdienstige angsten.

Als we terugkijken naar de periode van de jaren '60-'80 en die periode vergelijken met nu, kunnen we gerust stellen dat iedereen erop vooruit is gegaan in ons land. Maar wat we tegelijk zien is dat die vooruitgang niet voor iedereen in dezelfde evenredigheid heeft plaatsgevonden. De rijken zijn er veel meer op vooruitgegaan dan de lagere klasse in onze samenleving. Hun bezit is verhoudingsgewijs veel meer gegroeid: de evenredigheid is volkomen weg en de situatie is veel extremer geworden. Dit voedt het populisme heel sterk.

Een sterk voorbeeld vond ik de reacties rondom de brand van de Notre Dame. Die riep opeens sterke gevoelens van westers cultuurbesef op, met als gevolg geweldig grote donaties voor het herstel van de Notre Dame. De toestand voor de brand van de Notre Dame was niet zo best. De kerk was als een oude dame die in coma-toestand lag en die net genoeg zuurstof kreeg om niet dood te gaan. Er was 60 miljoen euro uitgetrokken om de meest noodzakelijke werkzaamheden te verrichten om het verval te stoppen, maar er waren miljoenen meer nodig om alles op te knappen. En nu, op het moment van mijn schrijven, staat de teller al op een miljard euro, gedoneerd door de meest welvarende mensen en organisaties in de samenleving.

Een dergelijk gedrag is in feite onbegrijpelijk in het licht van de veel grotere problemen in onze samenleving. En Frankrijk is daar geen uitzondering op. Frankrijk is het land waar in 1789, met de begrippen *Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap*, het morele geweten van de samenleving werd opgeroepen om de gelijkheid te gaan herstellen en de verschillen in die toenmalige samenleving te vereffenen. Dat is toen niet succesvol verlopen; het nam al snel een zeer bloedige vorm aan.

Maar het heeft wel vele anderen de impuls gegeven om op hun beurt met deze drie basisgedachten een start te maken, en deze te verwezenlijken in een nieuwe of bestaande samenleving.

Tolerantie of intolerantie?

De wetenschapsfilosoof Karl Popper vond dat we, in naam van de tolerantie, het recht moeten opeisen om intolerantie in onze samenleving niet te tolereren. Toen hij in 1945 in zijn boek *The Open Society and Its Enemies* ('De open samenleving en haar vijanden', deel 1, hst. 7, noot 4) de paradox naar voren bracht "Onbeperkte tolerantie moet leiden tot het verdwijnen van tolerantie", gaf dat veel discussie. Nu is deze paradox weer van stal gehaald om allerlei beperkend beleid ten opzichte van minderheden en andersdenkenden te motiveren en ondersteunen.

We zien iets soortgelijks op milieugebied. Als geprobeerd wordt nieuwe stappen te zetten, horen we kreten als 'als wij het niet doen, doen anderen het wel' of 'het moet tegelijkertijd wereldwijd worden aangepakt, anders werkt het niet'. In feite probeert men hiermee uitstel of afstel te verkrijgen. Bij de zienswijze 'als wij het niet doen, doen de anderen het wel' vergeten we een heel belangrijk element en dat is de moraliteit en ethiek. We vergeten onze verantwoordelijkheid: onze verantwoordelijkheid tegenover onze medemensen en onze nabestaanden, maar ook tegenover onszelf in het licht van de cycliciteit, waardoor wijzelf ook weer met *al* onze huidige keuzes te maken krijgen. We gaan dan teveel uit van "na mij de zondvloed ..." en weten of zien de diepere consequenties niet.

We kunnen nooit enige vooruitgang bereiken als we deze gedachtegang 'als wij het niet doen, doen zij het wel' volgen. Er is altijd wel een achterloper die er geen probleem mee heeft om wat hij doet op een achterhaalde manier te doen. Vasthouden aan deze manier van denken maakt groei onmogelijk.

Waar blijft de deugd?

Kort na 9/11 hebben we een pamflet geschreven met de titel "Het doel heiligt de middelen niet". (Zie onze website www.blavatskyhouse.org.) De inhoud blijkt nog steeds zeer actueel te zijn. Waarom is het zo moeilijk om een betere houding te vinden? In de vele Wijsheidsstromingen die er in het verleden geweest zijn, en die allemaal in de kern dezelfde wijsheid brachten, zijn hierover zeker goede gedachten te vinden.

Los van specifieke dingen die verbeterd kunnen worden is er de fundamentele vraag: "Wat is nu echte groei, wat zijn echte verbeteringen?" Om tot echte verbeteringen te komen, moeten we de wet van de cycliciteit en van oorzaak en gevolg volledig in onze werkwijzen meenemen. Als we, om dit vraagstuk op te lossen, in de sfeer van paradoxen willen blijven, kan Lao-tse ons altijd helpen. Kijken we in het tweede deel van zijn *Tao Teh King*, dat vanaf paradox 38 over Teh (deugd) gaat, dan ontdekken we in paradox 49 een goed uitgangspunt om ons op weg te helpen:

Het Wijze hart kent geen vooringenomenheid.

De harten van gewone mensen worden als het hart van de Wijze.

Mensen die goed zijn, behandel ik goed.

Mensen die niet goed zijn, behandel ik ook goed:

TEH (Deugdzaamheid) als goedheid.

Betrouwbare mensen die vertrouw ik.

Onbetrouwbare mensen die vertrouw ik ook:

Uit deze tekst van Lao-tse komen direct enkele belangrijk begrippen tevoorschijn:

Geen vooringenomenheid, of geen vooroordeel,

de wijze behandelt iedereen goed,

de wijze vertrouwt iedereen,

wijzen creëren harmonie,

wijzen maken deel uit van de wereld,

TEH (Deugdzaamheid) als vertrouwen.

Wijzen creëren harmonie onder de hemel,

Mengen hun harten met de wereld.

Gewone mensen richten hun ogen en oren op hen,

Maar Wijzen worden als de kinderen van de wereld.

wijzen zijn daardoor een voorbeeld,
wijzen hebben openheid en spontaniteit.

Een andere plaats waar over deugden wordt gesproken is in Plato's *Politeia*, 'De Staat'. De vier kardinale deugden zijn:
Prudentia (voorzichtigheid – verstandigheid – wijsheid),
Justitia (rechtvaardigheid – rechtschapenheid),
Fortitudo (moed – sterkte),
Temperantia (gematigdheid – matigheid – zelfbeheersing).

Op de vraag of deugd aangeboren is of aangeleerd kan worden, was Plato's antwoord dat deugden aan te leren zijn. Naderhand zijn deze ideeën verder uitgewerkt door Aristoteles en Cicero.

Bedenk wel dat als we zowel Plato als Lao-tse recht willen doen, we hun werk wat breder moeten bestuderen.

Wat is goed?

Kijken we nog eens naar paradox 49, dan is de vraag: *wat is nu goeddoen?* Vele opvoedkundigen hebben geprobeerd dat vraagstuk op te lossen. Een van de ideeën was een vrije opvoeding. 'Goeddoen' heeft dan de betekenis van alles tolereren. De resultaten hiervan waren en zijn zeker niet overweldigend. Bestaat deugd/goedheid/goeddoen uit niets beters dan 'alles goed vinden'?

Wat is deugd/goedheid in het licht van Lao-tse? Het is zeker niet het ongenueanceerd alles tolereren. Goed zijn voor de niet-goeden is die omstandigheden creëren waardoor zij ook goed worden. Bekeken vanuit de Theosofische visie, is dat niet uitsluitend vriendelijk zijn, maar stimuleren dat het goede, de deugdzaamheid juist tevoorschijn komt. Dat kan dingen inhouden als opvoeding, heropvoeding, de ander trainen in de ontwikkeling van zijn inzicht. Het houdt in dat we situaties creëren die dit bewerkstelligen.

Goed zijn in het licht van cycliciteit en oorzaak en gevolg

Uit de hierboven geciteerde paradox komen enkele belangrijke begrippen naar voren die we nodig hebben om te zien hoe een samenleving bestuurd dient te worden.

Hoe moeten we onze problemen in de samenleving benaderen? Door in de eerste plaats zelf goed te zijn en anderen te helpen om ook het goede tevoorschijn te halen. Door eerst zelf een levend voorbeeld te zijn van dat goede, om daarna in de samenleving de juiste condities op te bouwen, dat wil zeggen, de omstandigheden te maken die de zwakkeren – alle mensen, rijk of arm, met een beperkt inzicht in het leven en zichzelf – stimuleren dat goede in zichzelf te herkennen en te ontwikkelen. Dit kunnen heel langdurige processen zijn. In het licht van de Theosofie kan dit gaan om meerdere levens, meerdere incarnaties.

Een korte-termijnverandering die alleen maar inhoudt dat men een bepaalde handeling niet meer doet, terwijl de wens nog steeds in het denken leeft, is noch groei noch een echte verbetering. Het is een onderdrukking, en op korte of lange termijn kunnen we verwachten dat de onderdrukte eigenschappen weer terugkomen.

Als we de samenleving echt willen verbeteren en we gaan uit van cycliciteit (reïncarnatie), dan moeten onze oplossingen van veel duurzamer aard zijn. Dan moeten we er alles aan doen om de mentaliteit 'eigen volk eerst' echt te overwinnen en tot een transformatie te komen, erbovenuit te groeien. Dan moeten onze problemen echt overwonnen zijn, anders komen ze in volgende levens weer tevoorschijn.

Deze eenvoudige gedachten hebben veel consequenties. Het houdt in dat we iedereen moeten helpen om een constructieve bijdrage te leveren in de gemeenschap en boven zijn beperkingen en onvermogens uit te komen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de oud-strijder die mogelijk misdaden heeft begaan. Dan helpt geen tolerantie, maar wel rechtvaardigheid, heropvoeding, training, want dat is de enige manier om tot definitieve vooruitgang te komen — ook in het licht van de volgende incarnatie. Dit vereist een samenleving van grote innerlijke kracht; een innerlijke kracht die zich in de eerste plaats uit door het in de praktijk brengen van de deugden die Plato en Lao-tse zo inspirerend beschreven.

Herman C. Vermeulen

Waarheid en Schoonheid uitdrukken door mededogen

Kerngedachten:

» **SCHOONHEID** en **WAARHEID** *per se*, zijn universeel, eeuwig en oneindig.

» Schoonheid en Waarheid met één hoofdletter zijn de hoogste uitdrukking van de universele **SCHOONHEID** en **WAARHEID**.

» Mededogen is de uitdrukking van **SCHOONHEID** en **WAARHEID**, oftewel Eenheid.

» Waarheid en Schoonheid zijn op hun beurt weer uitdrukkingen van het mededogen.

» Als wij resoneren met het hoogste niveau van ons bewustzijn in onszelf, het eenheidsbesef, zijn we een kanaal van inspiratie, van mededogen en van Waarheid en Schoonheid.

De Theosophical Society Point Loma werd voor de derde keer door haar zusterorganisatie de Theosophical Society Adyar uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan hun Internationale Conventie in Adyar, Chennai, India. Dit keer was het thema ‘Truth and Beauty, a field beyond’. Onze leden Jenny van der Tak, Bouke van den Noort en Erwin Bomas reisden af. Erwin Bomas gaf er de lezing ‘Waarheid en Schoonheid uitdrukken door mededogen’.

In de *Tao Teh King* van Lao-tse (vers 81) staat:

Ware woorden zijn niet mooi.
Mooie woorden zijn niet waar.

Dit geeft ons het excuus om deze lezing wat ‘lelijk’ te beginnen. Als je naar de huidige wereld kijkt: naar de disharmonie, de ongelijkheid, de onmenselijkheid of – kort gezegd – de onwetendheid die daar de oorzaak van is; en je denkt tegelijkertijd aan de Waarheid en Schoonheid van de Theo-Sofia, de Goddelijke Wijsheid die onze erfenis is en die alle antwoorden bevat om de problemen in de wereld op te lossen; als je die twee perspectieven in gedachten houdt, en je eerlijk bent, dan moet je toegeven dat we ons werk beter moeten doen. En met ‘wij’ bedoel ik de Theosofische Beweging als geheel. En ik zeg dit zonder geringschatting of disrespect tegenover het oprechte werk dat wordt gedaan en waarvan

we enkele indrukwekkende voorbeelden hebben gezien in de afgelopen week tijdens de Internationale Conventie hier in Adyar.

We moeten ons werk echt beter doen. Maar hoe doen we dat? We willen hier graag wat ideeën over uitwisselen.

Laat me beginnen met het bedanken van de organisatoren voor het mogelijk maken van deze prachtige conventie en ook voor hun uitnodiging van ons.

Ik zeg ‘ons’ omdat deze presentatie in samenwerking met een klein team is ontstaan, waaronder mijn vrienden Jenny en Bouke die hier ook aanwezig zijn.

Waarom Mededogen achter ware Schoonheid en Waarheid schuilgaat

Toen we hoorden van het hoofdthema van deze conventie ‘Truth and Beauty, a field beyond’, dachten we allereerst: hoe kunnen we dat ‘field

beyond', datgeen wat achter Waarheid en Schoonheid schuilgaat, leren kennen?

Het eerste wat we hierover naar voren willen brengen, is dat Waarheid en Schoonheid uitdrukkingen zijn van mededogen. De vraag die dan al snel volgt is: hoe kunnen we zelf Waarheid en Schoonheid tot uitdrukking brengen via mededogen? Wat betekent dit?

Dat willen we graag met jullie delen. Maar laten we om te beginnen eerst een definitie geven van Schoonheid en Waarheid. En ik denk dat dit prachtig oplijnt met wat eerder tijdens deze conventie naar voren is gebracht.

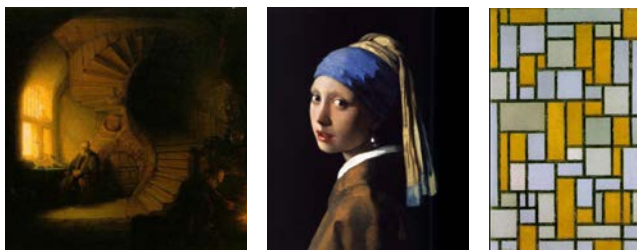
Wat is Schoonheid?

Wat is schoonheid? We kunnen erg geïnspireerd worden door schoonheid. Bijvoorbeeld, door de schoonheid van de Natuur. Als we een zonsopkomst over de bergtoppen aanschouwen. De talloze sterren van onze Melkweg tijdens een heldere nacht. Een lotusbloem in volle bloei. Maar ook de grote werken van de mensheid in kunst, muziek of architectuur, zoals de beroemde Lotus Tempel van de Bahá'í hier in New Delhi.

Ons thuisland – Nederland – heeft een rijke historie aan

schilders, met meesterwerken die brede bekendheid en waardering hebben. Soms brengen ze universele ideeën of symbolen tot uitdrukking. Zoals het schilderij 'De mediterende filosoof' van de beroemde 17e-eeuwse schilder Rembrandt. Herken je het yin-yangsymbool? En de punt in de cirkel?

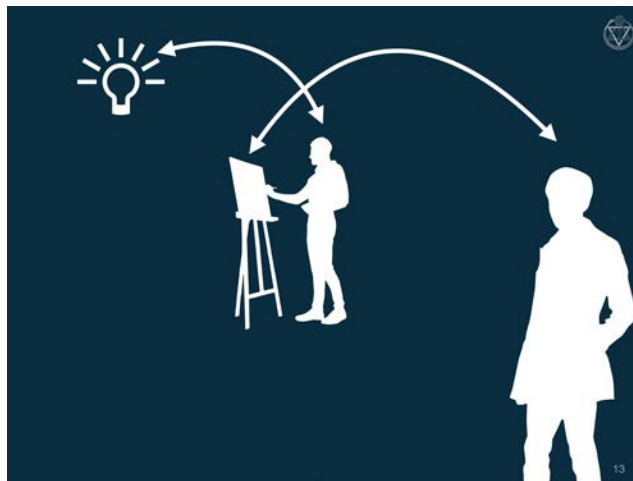

Een ander voorbeeld is het schilderij van Johannes Vermeer, ook uit de 17e eeuw: het 'Meisje met de parel', ook wel de 'Mona Lisa van het Noorden' genoemd. Vermeers schilderijen zitten vol met heilige symmetrie, gulden snedes, enzovoort.

Een modernere Nederlandse kunstenaar uit de vorige eeuw en tevens Theosoof, was Piet Mondriaan. Met zijn kunst probeerde hij de toeschouwer te inspireren met de universele leringen die hij had opgedaan bij zijn studie in *De Geheime Leer*. Zijn werk is erg abstract: met soms alleen maar verticale en horizontale lijnen. Waarbij de verticale lijnen het spirituele en de horizontale lijnen het materiële symboliseren.

En natuurlijk zijn er oneindig veel voorbeelden van inspirerende schoonheid in een muzikale harmonie of in de literatuur.

Alhoewel de genoemde voorbeelden vanuit mijn perceptie allemaal voorbeelden zijn van Schoonheid, zijn er altijd kleine verschillen in wie wat mooi vindt. "Over smaak valt niet te twisten", zeggen we. Maar waarom is dat zo?

Als we de schoonheid van kunst als voorbeeld nemen, dan zijn er drie stappen. Allereerst heeft de kunstenaar een idee van schoonheid, er is iets wat hem inspireert. Ten tweede probeert hij die inspiratie in een materiële vorm weer te geven, bijvoorbeeld door een schilderij te maken, maar het kan net zo goed een beeld, een symfonie of de vormgeving van een product zijn. Ten derde is er de toeschouwer die het werk aanschouwt en iets ervaart.

Om tot de oorsprong van schoonheid te komen, kun je jezelf afvragen: waar komt het originele idee van inspiratie vandaan?

Hiërarchische niveaus

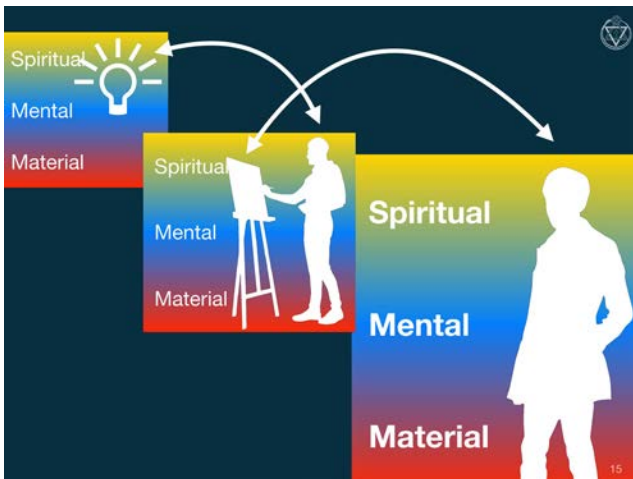
Volgens de Theosofia zijn er verschillende hiërarchische

**Spiritueel
Mentaal
Materieel**

niveaus, zowel zichtbaar als onzichtbaar. Als we een drieduidige onderscheiding maken, dan is er de spirituele wereld, de mentale wereld en de materiële wereld. De spirituele wereld is de kosmische beeldengalerij die de symbolische ideeën en de originele archetypes bevat op een voor ons heel abstract niveau.

Deze spirituele en symbolische ideeën worden getransformeerd in hun gang door het mentale gebied en het astrale licht.

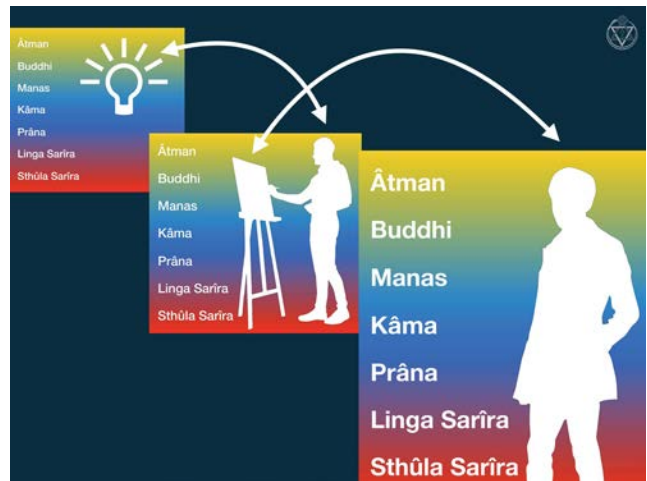
Wij ontvangen gedachten en gevoelens van het mentale en astrale gebied en deze laten op het materiële gebied een indruk achter op ons menselijk brein. En deze afdrucken worden door ons verder gecommuniceerd in de materiële wereld.

Als we nu het eerste schema van het idee, de kunstenaar en de toeschouwer combineren met de drie niveaus, dan zien we dat bij elk van deze de drie niveaus te onderscheiden zijn.

Het idee heeft een bepaalde kwaliteit. Het kan om een puur materiële schoonheid gaan, zoals een prachtig landschap, of het kan een elegante formule zijn, een mooi ideaal of zelfs een mystieke ervaring van eenheid. Op welk niveau het originele idee ook is, de kunstenaar interpreteert het idee volgens de toestand waarin het zich bevindt. Nu kent de Theosofie ook een verfijning van deze drie niveaus in zeven. Iedere stap waarbij we waarnemen en iets kunnen ontvangen en uitzenden, kent dan niet drie maar zeven te onderscheiden niveaus.

Zo zie je dat er behoorlijk wat filters bestaan die bepalen

hoe we de schoonheid van een kunstwerk ervaren. Dit is waarom het zo moeilijk is om met elkaar te discussiëren over wat schoonheid is. Het perspectief van de technicus zal waarschijnlijk nogal verschillen van die van de historicus. Maar iemand zal zelf ook een andere ervaring hebben, afhankelijk van zijn gedachten, het tijdstip van de dag of de hoeveelheid bezoekers in het museum.

Maar als de kunstenaar in staat is om zijn inspiratie te vertalen in een zuivere vorm en de beschouwer op datzelfde niveau is afgestemd, dan is het mogelijk dat de toeschouwer resonert met het originele idee.

Er zijn enkele kenmerken van schoonheid die vrijwel universeel inspirerend zijn. Welke zijn dat?

- Mooie natuur, kunst of muziek drukken een bepaalde harmonie uit. Er is een harmonieuze onderlinge relatie tussen de delen en het geheel. Denk aan de wijze waarop bloembladen gerangschikt zijn, het gebruik van complementaire kleuren in de schilderkunst of de Indiase raga-muziek die is afgestemd op het seizoen, de tijd en de sfeer.
- Schoonheid in de natuur en in kunst tracht ook het onvergankelijke uit te drukken, zoals de gulden snede, universele symbolen of eeuwige motieven zoals de innerlijke strijd die in de literatuur wordt gebruikt, bijvoorbeeld in de *Bhagavad-Gîtâ*, maar ook in Tolkien's *The Lord of the Rings* en de Harry Potter-boekenreeks.
- Tot slot zorgt schoonheid in de natuur en in kunst ervoor dat wij ons identificeren met iets groters, het verruimt ons bewustzijn, inspireert ons, het verheft ons en opent ons voor het universele in onszelf.

SCHOONHEID is alomtegenwoordig, eeuwig, grenzenloos en onveranderlijk

Maar uiteindelijk is alle uiterlijke, gemanifesteerde schoon-

heid vergankelijk en ze zal vroeg of laat vergaan. Daarom stellen wij dat ware SCHOONHEID – met hoofdletters geschreven – alomtegenwoordig, eeuwig, grenzenloos en onveranderlijk is.

Uiterlijke schoonheid is slechts een weerspiegeling, een manifestatie van deze SCHOONHEID en daarom zal de uitdrukking nooit het ideaal bereiken.

De gulden snede die we bijvoorbeeld om ons heen zien: in de verhouding van onze vingerkootjes ten opzichte van elkaar, de verhouding van onze hand ten opzichte van onze armen, de verhoudingen in ons lichaam en in ons gezicht; deze is altijd een benadering. Het is nooit exact de gulden snede.

Hetzelfde geldt voor de perfecte cirkel en het vierkant. Deze bestaan alleen in de ideale, in de spirituele wereld.

SCHOONHEID
Schoonheid
schoonheid

Je zou dus kunnen zeggen dat er drie niveaus van schoonheid zijn.

1. SCHOONHEID *per se*, met hoofdletters. Universeel, eeuwig en oneindig.
2. Schoonheid met één hoofdletter S, de hoogste uitdrukking van de universele SCHOONHEID.
3. En ten slotte uiterlijke schoonheid. Zeer vergankelijk en deel uitmakend van de paren van tegenstellingen. Als onze huid licht is, willen we graag een kleurtje krijgen. Als we gekleurd zijn, willen we een blanke huid, enzovoort.

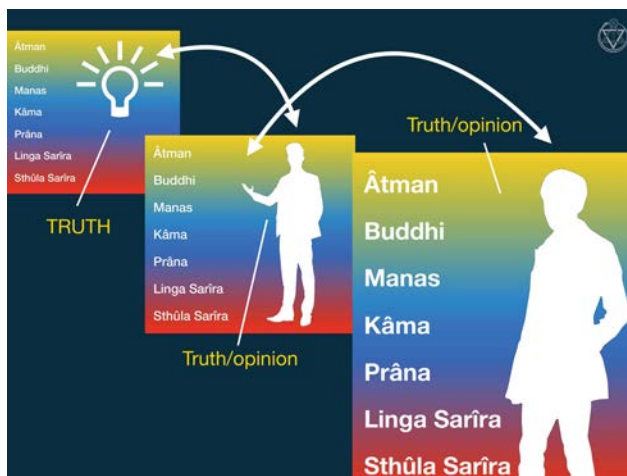
Laten we met het volgende onderwerp verdergaan: waarheid.

Wat is Waarheid?

Geldt hetzelfde niet ook voor Waarheid? Volgens ons wel. Absolute Waarheid is ook alomtegenwoordig, eeuwig, grenzenloos en onveranderlijk. Het is de “Ene absolute Werkelijkheid die aan al het gemanifesteerde, beperkte zijn voorafgaat”, zoals het zo mooi omschreven staat in de Proloog van *De Geheime Leer*. Het kan alleen maar verminkt

WAARHEID
Waarheid
mening

worden door menselijke beschrijvingen. De ware Tao kan niet genoemd worden, Allah kan niet worden afgebeeld. We kunnen hier dezelfde drie niveaus onderscheiden. Ten eerste is er universele waarheid of Absolute waarheid. Ten tweede, als hoogste uitdrukking daarvan, is er Waarheid met een hoofdletter W en ten derde zijn er onze persoonlijke waarheden. En laten we die laatste maar benoemen voor wat ze zijn: meningen.

We zien dat voor de waarneming van Waarheid hetzelfde geldt als voor Schoonheid. We kunnen ons op de ideewereld afstemmen. En afhankelijk van onze focus en oriëntatie op een van de zeven aspecten of een mix hiervan, resoneren we met deze ideeën en vormen we onze relatieve visie op de waarheid.

Maar we zijn altijd tegelijkertijd ontvanger en zender. We communiceren onze ideeën zelfs als we ze niet in woorden uitdrukken. Die ideeën worden door anderen ontvangen, afhankelijk van hun focus en gerichtheid, of het nu emotioneel, intellectueel of idealistisch is. Onze ideeën kunnen bij anderen resoneren of juist helemaal niet.

Dus op dezelfde manier als we schoonheid waarderen, ieder op basis van zijn waarnemingsniveau, waarderen we waarheid naargelang ons begripsvermogen. We zouden zo dus kunnen zeggen: zoals schoonheid in het oog van de waarnemer besloten ligt, zo ligt waarheid besloten in de mentaliteit van de denker.

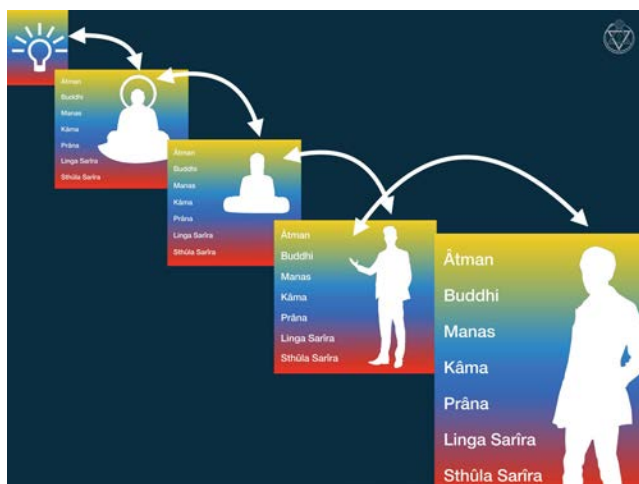
Gezien nu het feit dat we allemaal onze eigen visie op waarheid hebben, zijn er mensen die beweren dat dé Waarheid of Absolute Waarheid daarom niet bestaat. Dit postmoderne idee is eigenlijk een misvatting die voortkomt uit een verkeerd begrip van WAARHEID.

Dit algemene gebrek aan visie op de universaliteit van waarheid leidt tot chaos en conflicten, en fenomenen als nepnieuws.

Maar wanneer je begrijpt dat WAARHEID grenzenloos, eeuwig en onveranderlijk is, impliceert dat een paar zeer belangrijke dingen:

Dé WAARHEID

1. Als dé WAARHEID grenzenloos is, dan kan er maar één waarheid zijn, want er kunnen niet twee grenzenloze beginselen zijn of tegenstrijdigheden binnen één waarheid. Alhoewel sommigen hard hun best doen om anderen te overtuigen van hún versie van de waarheid en om hun meningen met kracht aan anderen op te leggen via moderne media, zal WAARHEID uiteindelijk zegevieren.
2. Als WAARHEID grenzenloos is, dan zal ons begrip van dé WAARHEID zich altijd verder ontwikkelen. We moeten nooit de fout maken om onze waarheid voor de WAARHEID aan te zien. Als we zouden inzien dat alles wat we weten, slechts een beperkt begrip is van de WAARHEID, dan zouden we veel bescheidener zijn in onze meningen. De wetenschap dat we nooit de WAARHEID in haar volheid zullen begrijpen, beschermt ons tegen dogmatisme, fanatisme en het verharden van onze standpunten. Maar tegelijkertijd ...
3. Als deel van de Grenzenloosheid, zijn wij in essentie de Grenzenloosheid. Daarmee hebben we grenzenloze potentie in ons om dé WAARHEID beter te begrijpen. We zullen de grenzenloze WAARHEID steeds meer benaderen wanneer we voortgaan in het ontplooiën van onze innerlijke zelf.
4. Dus ter verduidelijking:

We hebben hiervoor drie niveaus gebruikt, het idee, de boodschapper en de luisteraar. Maar als de WAARHEID grenzenloos is, dan is het duidelijk dat het een simplistische weergave is. Er zijn natuurlijk oneindig veel niveaus.

Je zou kunnen zeggen dat alle inspiratie van onze innerlijke Leraar komt, de innerlijke Bodhisattva. Als we in staat zijn onszelf met deze innerlijke Leraar te identificeren, dan is dat *onze* hoogste Waarheid.

Maar die inspiratie komt op haar beurt weer van de innerlijke Buddha. En we kunnen ons verder ontwikkelen om ons met het niveau van onze innerlijke Buddha te identificeren. Dan hebben we een nóg hogere Waarheid bereikt. Maar daarachter, daar is het niveau dat we onze innerlijke goddelijkheid of God zouden kunnen noemen. Als we deze lijn van de Hiërarchie van Mededogen volgen, kunnen we zien dat de link oneindig doorgaat en reikt tot in het Hart van het Hart van het Universum. Dus als we werkelijk de essentie van WAARHEID, de essentie van SCHOONHEID begrijpen, dan zien we EENHEID. We zullen nooit de Absolute WAARHEID bereiken, omdat deze grenzenloos is en wij altijd hoger kunnen klimmen. Maar als wij resoneren op het hoogste, het buddhisch-ātmanische niveau, op welk niveau van evolutie we ons ook bevinden, dan zijn we een schakel in deze gouden keten van Hermes en worden we zelf een kanaal van inspiratie, boodschappers van Waarheid.

We kunnen nu concluderen:

- werkelijke SCHOONHEID is alomtegenwoordig, eeuwig, grenzenloos en onveranderlijk;
- WAARHEID is alomtegenwoordig, eeuwig, grenzenloos en onveranderlijk;
- WAARHEID en SCHOONHEID impliceren Eenheid.

Met andere woorden, als we WAARHEID en SCHOONHEID zien, dan zien we Eenheid, of beter: we identificeren ons met het Ene, met de totaliteit. En als we ons met het geheel identificeren, dan zullen onze gedachten en daden in overeenstemming met het geheel zijn. Daarom is onze stelling:

Mededogen is de uitdrukking van WAARHEID en SCHOONHEID

Mededogen is de uitdrukking van WAARHEID en SCHOONHEID, want als je WAARHEID en SCHOONHEID *per se* ziet, dan zie je de Eenheid van al het leven, je begrijpt dat alles EEN is, en als je je met alles identificeert, dan is mededogen je enige motivatie voor alles in het leven. Mededogen wordt dan je hoogste richtsnoer. We helpen de Natuur en werken met haar mee.

Dat is precies hoe de Loge van Wijsheid en Mededogen werkt. Zichzelf identificerend met de Eenheid, de ene

WAARHEID, SCHOONHEID of Theosofia, kozen de Leraren ervoor om hun kennis met alle levende wezens te delen. Mededogen is hun enige motief, hun enige gedragsregel, hun wet om hun wijsheid te verspreiden. En om hun wijsheid in haar puurste vorm met ons te delen, identificeren ze zich met ons, om ons zo de essentie te geven van wat we nodig hebben om onszelf te helpen.

In het verleden, in de tijd van de Mysteryscholen, leerden ze ons de wetenschappen, filosofieën en kunstuitingen van de Wijsheid-Religie of Theosofia. In deze moderne tijd sturen ze ons boodschappers, zoals H.P. Blavatsky, om WAARHEID en SCHOONHEID via mededogen te verspreiden. Allemaal met als doel om ons te verheffen naar hun niveau en daar voorbij.

Nu we hebben besproken wat WAARHEID en SCHOONHEID is en waarom mededogen de uitdrukking is van WAARHEID en SCHOONHEID, kunnen we onszelf afvragen:

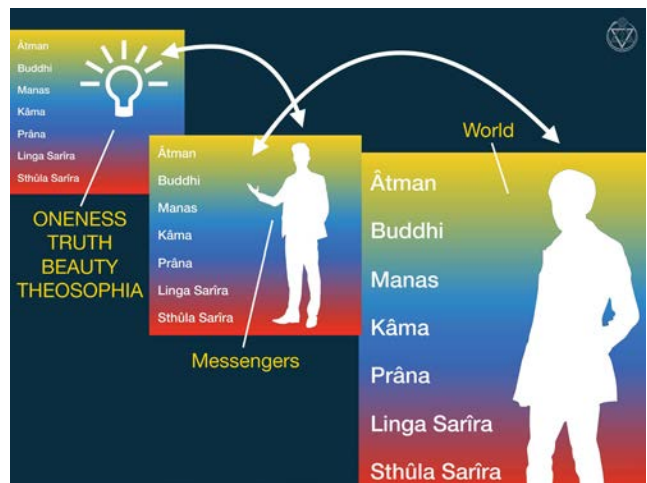
Hoe we Waarheid en Schoonheid kunnen uitdrukken door het mededogen

Hoe kunnen we zelf Waarheid en Schoonheid uitdrukken via mededogen? Wat houdt dit in? Het is waardevol om daarvoor te bestuderen hoe de grote Leraren van de mensheid, de Boodschappers van WAARHEID en SCHOONHEID zoals Buddha, Lao-tse en Plato, werkten.

Zij hebben hun wijsheid in de meest duurzame en mededogende vorm verspreid. Namelijk door ons te laten zien hoe wij Waarheid en Schoonheid in onszelf kunnen vinden. Het is het meest duurzaam en mededogend, omdat als we eenmaal onze innerlijke wijsheid in ons eigen hart hebben wakker gemaakt, we alle oplossingen voor levensvragen zelfstandig kunnen vinden.

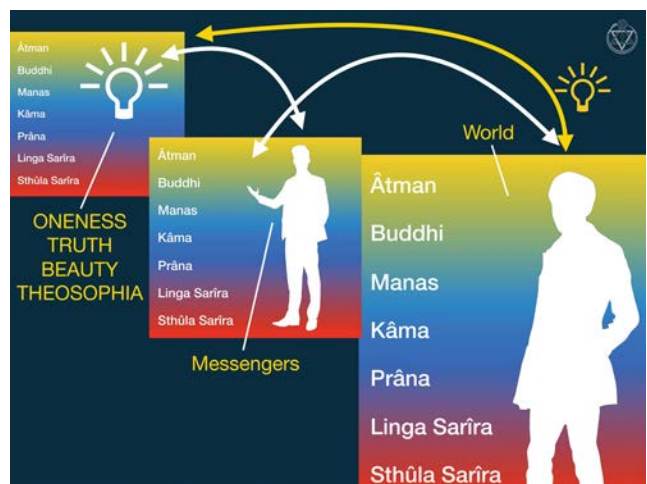
Ten tweede brachten zij wijsheid in haar zuiverste vorm. Ze gingen terug naar de kernprincipes van de leringen, bouwden voort op en legden relaties met de traditionele leringen om de universaliteit van hun boodschap te laten zien. Dat is wat de Buddha deed met de Hindu-traditie, Jezus met de joodse traditie, Plato met de pythagorese leringen, *et cetera*.

Zij pasten hun boodschap aan aan de tijdgeest en cultuur uit hun tijd. Ze gebruikten herkenbare taal, voorbeelden en metaforen om hun boodschap over te brengen, zonder afbreuk te doen aan de originele betekenis en intentie. Door het ontwaken van hun eigen innerlijke vermogens, hun buddhi-manas, creëerden de Boodschappers een directe link met de Hiërarchie van Mededogen. Zij hebben hun eigen vooruitgang opgegeven, om ons te helpen in

onze evolutie, zodra wij klaar zijn om hun inspiratie te ontvangen.

Als we werkelijk resoneren met hun mededogen en wijsheid of Theosofia, dan zullen ze ons in staat stellen om direct te tappen uit dezelfde bron. Zij helpen ons om onze zelfgeleide evolutie te versnellen – met andere woorden – door inwijding. Het is zoals elektriciteit — en ik weet dat dit nog iets is waaraan gewerkt wordt in India. In plaats van zomaar een verbinding te leggen met een punt in de buurt, moeten we een goed en compleet elektriciteitsnetwerk aanleggen om mensen direct met de energiebron, de energiecentrale, te verbinden, zodat ze een voortdurende bron van pure energie hebben voor zichzelf, waar ze op kunnen vertrouwen.

Dat is precies onze taak als Theosofen! Als we geïnspireerd zijn door de WAARHEID en SCHOONHEID van de Theosofia, de Goddelijke Wijsheid, de hoogste kennis van onze hiërarchie, en de Eenheid werkelijk beseffen, dan kunnen we niet anders dan het geheel verheffen. We kunnen het niet voor onszelf houden. We moeten werken om het geheel te verheffen. En de situatie van onze broe-

ders beseffend, die nog lijden omdat zij WAARHEID en SCHOONHEID nog niet zien, zullen we alleen nog maar harder willen werken.

Hoe doen we dit?

Onze taak als Theosofen

Hoe geven we uitdrukking aan Waarheid en Schoonheid door mededogen en vervullen we onze taak als Theosofen? Natuurlijk kunnen we precies het voorbeeld van onze leraren volgen. We kunnen een heldere visie ontwikkelen op hoe we de problemen van deze tijd kunnen oplossen en onze kennis delen. Niet door mee te lijden met anderen, maar door te inspireren, te resoneren met hun hoogste aspecten. Want als zij de verbinding leggen met hun innerlijke wijsheid, dan weten zij zelf wat juist is.

Als we ons werk goed doen, dan zullen we het buddhimanas van de ander doen ontwaken en door dit te doen, kan die ander zelf een kanaal voor inspiratie worden.

Een perfecte toetssteen die we kunnen aandragen en die iedereen kan begrijpen is om je te identificeren met de Eenheid. Zijn onze gedachten en daden in ons leven van alledag in lijn met het geheel of speelt er eigenbelang? We kunnen leren om ons te identificeren met een groter en groter geheel. Misschien dat voor iemand het grootste mogelijke geheel betekent dat hij zich identificeert met zijn eigen familie, voor een ander impliceert het de identificatie met zijn stad of land en weer een ander is in staat om in lijn te handelen met het idee van de eenheid van de mensheid. Op wat voor niveau iemand ook zit, dit is een altijd bruikbare toetssteen om te bezien of iets juist is. En als we op mededogende wijze denken en handelen, dan verspreiden we wijsheid in haar zuiverste vorm. Met name door een voorbeeld te zijn, en als het nodig is gebruiken we er woorden bij. En de kern van de Theosofia, die de kern vormt van alle grote religies en filosofieën, bestaat uit principiële axioma's, de drie grondstellingen. Of hun uitwerking in de vorm van de zeven Juwelen van Wijsheid, zoals de leringen van reïncarnatie en karma. Deze principes zijn toereikend om zelfstandig oplossingen te vinden voor alle problemen in het leven.

Het is onze taak om deze eenvoudige en schone ideeën te vertalen in moderne taal die past bij onze tijd en cultuur, zodat het anderen bewust maakt van de Waarheid en Schoonheid die er bestaat.

We hebben elkaar echt nodig bij dit werk om Theosofie haar plaats te geven in het denken en in de harten van de mensen. Als Theosofen hun krachten bundelen en samenwerken, dan kunnen we beter werk leveren.

Een voorbeeld van mondiale theosofische samenwerking is ITC. ITC, dat staat voor International Theosophy Conferences, is een platform waarin Theosofen van allerlei theosofische organisaties bijeenkomen. Het is niet weer een andere theosofische organisatie, maar een platform waarin we elkaar als Theosofen ondersteunen in het realiseren van onze taak.

Elk jaar wordt er een conferentie georganiseerd en in 2019 zal deze plaatsvinden op het Hoofdkwartier van de Theosophical Society in America (TSA), het Olcott Center in Wheaton. Het staat gepland direct na de Nationale Zomer Conventie van de TSA om zo een mooie combinatie te vormen voor de bezoekers.

Waarom dit voorbeeld?

ITC is een werkconferentie waar theosofische studie wordt verricht om een antwoord te bieden op hedendaagse problemen. Er wordt een actueel onderwerp gekozen, zoals het onderwerp depressie, en dan studeren we om de relevante theosofische principes te selecteren die kunnen helpen bij het blootleggen van de onderliggende oorzaken en het formuleren van duurzame oplossingsperspectieven. Vervolgens 'vertalen' we dit in moderne taal, zodat alle Theosofen het kunnen gebruiken in hun openbare bijeenkomsten, lezingen en artikelen om anderen te inspireren. Deze tijd van het jaar, rondom de jaarwisseling, is het beste voor het vormen van goede voornemens. De wijsheid die de Theosofie biedt, is meer dan genoeg om alle problemen in de wereld op te lossen. We hebben alle kennis die we nodig hebben nu voorhanden.

Dus laten we samenwerken om de Waarheid en Schoonheid van de Theosofie in de wereld te verspreiden!

Gandhi over de Theosofie en de wereldbeschaving van de toekomst, deel 1

Tijdens de 138e Conventie van de Theosophical Society Adyar hield James Tepfer, aangesloten bij de *United Lodge of Theosophists* in de VS, een inspirerende lezing over Gandhi. We zijn verheugd dat we zijn verhaal, hier enigszins uitgebreid, in *Lucifer* kunnen publiceren. In dit eerste deel van de lezing laat James Tepfer zien hoe Gandhi al vroeg in zijn leven geïnspireerd raakt door de Theosofia.

Kerngedachten:

» Gandhi's principes voor maatschappelijke hervorming waren: waarheid, geweldloosheid en lijden vanuit een scheppende visie.

» Sinds 1889 haalde Gandhi veel inspiratie uit de boeken van H.P. Blavatsky, die hem voorts aanspoorden tot een levenslange studie van de Indiase wijsheidsgeschriften en in feite van de grondgedachten van alle religies.

» Gandhi omarmde feitelijk de eerste twee doeleinden van de Theosophical Society; bij het derde doeleinde had hij grote bedenkingen, als die zo werd ingevuld dat men zich bezig ging houden met psychische vermogens.

» Gandhi had een 'innerlijke stem' die hem soms doorgaf wat te doen.

Invocatie

Common be your prayer;
Common be your goal;
Common be your purpose;
Common be your deliberation.

Common be your wishes,
Your hearts in concord,
Your intentions in concord,
Perfect be the union amongst you.
Rig Veda⁽¹⁾

Dankbetuiging

Laat me deze avond beginnen met de oude en edele gewoonte om degenen die deze lezing mogelijk hebben gemaakt, mijn erkentelijkheid te betuigen. Mijn inspiratie over Gandhi's relatie met Theosofie heb ik voornamelijk opgedaan uit Gandhi's eigen geschriften en uit de levendige, verhelderende biografie van Louis Fischer, *The Life of Mahatma Gandhi*. Ik heb ook veel baat gehad bij de briljante en diepzinnige toelichting op de gedachten van

Gandhi door Raghavan Iyer in zijn boek *The Moral and Political Thought of Mahatma Gandhi*. Ten slotte heb ik uit verschillende hedendaagse bronnen geput voor zinvolle aanwijzingen over de wereldbeschaving van de toekomst.

Maar de diepere, wijsere vooruitzichten en mogelijkheden die het aankomende watermantijdperk biedt, zijn te vinden in de vele fundamentele artikelen die geschreven zijn door H.P. Blavatsky en het hoogst inzichtelijke boek over de vooruitzichten op een 'universele beschaving', *Parapolitics: Towards the City of Man*, eveneens geschreven door Raghavan Iyer.

Voordat ik me tot de inhoud van mijn toespraak wend, zou ik nog willen zeggen dat het een voorrecht is om deze lezing op de heilige bodem van *Aryavarta* [oude naam voor India; red.] te geven, op de plek waar de dynamische aanwezigheid van de grote en mededogende ingewijde, H.P. Blavatsky, haar invloed verspreidde. Het was H.P. Blavatsky, zoals we we-

ten, die Adyar heilig maakte toen ze zich hier wijdde aan het wereldomvattende Werk van de geestelijk wijze en edele Broederschap van Bodhisattva's. De Theosophical Society Adyar heeft heel verdienstelijk alle aanvallen en moeilijkheden door de tijd heen nobel doorstaan en kan nog steeds de profetische verklaring uit *De Brief van de Maha Chohan*,⁽²⁾ waarin staat dat de Theosophical Society de hoeksteen van de religies van de toekomst zal zijn, vervullen. Gezien deze diepgaande feiten, welke betere plek kun je dan kiezen om Gandhi, Theosofie en de wereldwijde beschaving te bespreken dan hier in Adyar, op deze bijeenkomst van studenten van de Theosophia van over de hele wereld?

Over Gandhi

M.K. Gandhi was de meest eminente maatschappelijke revolutionair van de twintigste eeuw en misschien wel een van de vele prototypen van de mannen en vrouwen van het komende watermantijdperk. Albert Einstein heeft ongetwijfeld namens alle volkeren over de hele wereld gesproken toen hij zei:

De toekomstige generaties zullen nauwelijks geloven dat iemand zoals hij, van vlees en bloed, ooit op deze aarde wandelde.⁽³⁾

Gandhi's mededogende invloed is wereldwijd geweest en heeft zich niet alleen geografisch verspreid maar ook generaties overspannen. Hij was de voorloper van en inspiratiebron voor mensen als Nelson Mandela in Zuid-Afrika, Martin Luther en Coretta Scott King in de Verenigde Staten, Václav Havel in Tsjecho-Slowakije en, natuurlijk, de onverschrokken Malala uit Pakistan. Elk van deze voorbeeldfiguren is op zijn beurt weer een inspirerend voorbeeld voor zijn tijd geworden en zal ongetwijfeld ook de komende generaties blijven beïnvloeden.

Als denker en toegewijd maatschappelijk hervormer, vond Gandhi dat waarheid, geweldloosheid en lijden als scheppende kracht [de Engelse uitdrukking was 'creative suffering'; red.] alle drie even noodzakelijk zijn voor de universele menselijke vooruitgang. *Waarheid* is voor Gandhi deel van de kern van ons wezen, van alle bestaan. Waarheid heeft betrekking op de hele mens en omvat gedachte, woord en daad. Waarheid, wil het waarheid zijn, is relevant voor iedere sfeer van het menselijke leven — zowel het openbare als het privéleven. Ten slotte, en dit is het belangrijkste voor de mens, drukt Waarheid zich in de wereld uit als de Wet van Onderlinge Afhankelijk-

heid. Dit is de wetenschappelijke grondslag van ethiek — religieus en wereldlijk.

Geweldloosheid is handelen dat vrij is van enige drang of impuls om kwaad te doen, om uit boosaardigheid te handelen. Het is geworteld in het denken en het hart van degene die handelt. Het is het welbewust verzaken van geldingsdrang, drammerigheid, arrogantie en de begeerte om anderen uit te buiten. Geweldloosheid wekt uiteindelijk een bepaalde mate van onvoorwaardelijke liefde op voor zowel vrienden als voor vijanden. Het houdt in dat je bewust in staat bent om je ego tot nul te reduceren. Het is, zoals een hedendaagse denker het formuleerde, de wetenschap van het 'ont-zelfen van het denken'. Vanuit een theosofisch perspectief kunnen we zeggen dat geweldloosheid het bewust verzaken is van de *asurische* wil [de wil geleid door de lagere natuurkrachten of elementalen; red.], van resten van Atlantische trots en van het opzettelijk misbruiken van hogere scheppende vermogens. Als dit zo is, dan is geweldloos, egoloos handelen dat morele gedrag dat ervaren waarheden eert door de persoonlijke wil te verzaken en de latente Ganges-wateren van zuivere liefde naar buiten te laten vloeien.

Inherent aan Gandhi's theorie en praktijk van geweldloosheid is *lijden als scheppende kracht*. Vrijwillig lijden is een noodzakelijk bestanddeel van alle geweldloze waarheidshandelingen en met name als het gaat om schijnbaar hardnekkige maatschappelijke en institutionele onrechtvaardigheden. Zelf lijden is in feite het alchemistische verbindingsstreepje dat waarheid met geweldloosheid verbindt. Lijden ontsteekt de morele chemie die het licht binnen de waarheid en de energie binnen de onvoorwaardelijke liefde vrij doet komen. Dit is inherent aan het leven van de onverschrokken en welwillende maatschappelijke hervormer.

Gandhi was, zoals we weten, een ongewoon individu met veel bewonderenswaardige kwaliteiten. Als denker was hij serieus en principieel, helder en inzichtelijk. Als een *karma-yogi* waren zijn acties doelgericht vanuit een helder onderscheidingsvermogen. Als een *bhakti-yogi* hield hij van God en de mens en, bovenal, van de God in de mens. Hij was ook eerlijk over zijn fouten, vol liefde voor zowel vrienden als voor vreemden en hij was rijkelijk beedeeld met goede humor. Met betrekking tot die laatste kwaliteit, werd Gandhi ooit door een Britse journalist gevraagd of hij zich niet karig gekleed had gevoeld toen hij koning George ontmoette in Buckingham Palace. Per slot van rekening, zo ging de journalist voort, droeg Gandhi bij die gelegenheid alleen een *dhoti* en een sjaal.

Gandhi met Lord en Lady Mountbatten in 1947.

Gandhi glimlachte en antwoordde dat hij zich helemaal niet ongemakkelijk voelde, omdat zijne majesteit genoeg kleren voor hen beiden droeg.

Gandhi kon ook grapjes over zichzelf maken. Louis Fischer, zijn beste biograaf, bezocht Gandhi in 1942 en opnieuw in 1946. Bij zijn tweede bezoek merkte Gandhi vol humor op dat Fischer hem nu vast net zo min een knap ogend persoon vond als vier jaar geleden. Met een twinkeling in zijn ogen antwoordde Fischer onmiddellijk dat hij het nooit oneens zou durven zijn met een groot man. Gandhi lachte uit volle borst en liep arm in arm met Fischer naar zijn eenvoudige woning in de ashram.

Naast al zijn bewonderenswaardige eigenschappen was er ook een diepere kwaliteit in Gandhi die vaak over het hoofd wordt gezien — zijn verlangen om te genezen. Als jonge man was Gandhi's vurigste wens niet een advocaat, maatschappelijk hervormer of nationaal leider te zijn. Zijn diepste wens was om dokter te zijn — een genezer. Hij mocht echter geen medicijnen studeren omdat er vivisectie werd toegepast. Niettemin kwam zijn mededogende, helende motivatie op verschillende momenten gedurende zijn hele leven spontaan tot uitdrukking. Het motiveerde hem om ten minste twee keer verboden gebieden te betreden waar de pest heerste, om de wanhopigen en stervenden te verzorgen. Hij nam ook vrijwillig melaatsen en mensen met verschillende andere ziektes in huis. Hij zette een ambulancekorps op tijdens twee oorlogen in Zuid-Afrika en riskeerde samen met zijn medewerkers zijn leven om de ellende van gewonde soldaten aan beide zijden van het strijdtoneel te verlichten. Al met al was Gandhi's flexibele geest dienstbaar aan zijn mededogende, oceanruime hart. Dat laatste was in feite de bron van zijn morele genialiteit.

Gandhi en Theosofie

Er was sprake van een gouden stroom van theosofische invloed die de spirituele loop van Gandhi's leven voortdurend ondersteunde. Die vruchtbare stroom kwam zijn leven binnen in november 1889 in Londen, toen hij twintig was, en bleef tot op de dag waarop hij vermoord werd, in 1948, een krachtige vormende invloed. Het baanbrekende 'theosofische moment' vond plaats in Londen toen Gandhi twee Theosofen ontmoette die hem kennis lieten maken met de *Bhagavad Gītā* en, nog belangrijker, hem meenam naar een vergadering van de Blavatsky Lodge. Daar ontmoette hij H.P. Blavatsky en Annie Besant. (Hij had het boek van Annie Besant over waarom ze een Theosoof werd trouwens gelezen, en hij was erg onder de indruk van de redenen die ze gaf voor haar verandering van inzicht.) Als gevolg van Gandhi's persoonlijke ontmoeting met H.P.B. en door de aanmoediging van theosofische vrienden, bestudeerde Gandhi *Sleutel tot de Theosofie*. Zijn studie van de *Sleutel* maakte hem onder andere scherp bewust van de filosofische rijkdom en spirituele potentie van het Hinduïsme. Het hielp hem om de vele kritiekpunten van christelijke zendelingen te doorzien en leidde hem er uiteindelijk toe te verklaren dat het filosofische Hinduïsme de religie was die hem het diepst aansprak. P. Nayyar, zijn persoonlijke assistent in latere jaren, vertelt ons meer over de jonge Gandhi en zijn eerste ontmoeting met de Theosofie in Londen. Nayyar vertelt ons in zijn biografie over Gandhi dat:

Hij (Gandhi) las Mevrouw Blavatsky's *De Geheime Leer*, en op 26 maart 1891 werd hij ingeschreven als aangesloten lid van de Blavatsky Lodge.⁽⁴⁾

Het cumulatieve effect van Gandhi's fortuinlijke ontmoeting met H.P. Blavatsky en zijn studie van de theosofische leringen daarna, is dat het hem hielp om de geestelijke vlam in zichzelf te ontsteken; het ontstak en voedde datgene in hem wat een allesdoordringend vuur van geestelijke aspiratie zou worden, een vurige zoektocht naar het ervaren van Goddelijk bewustzijn.

Later, in Zuid-Afrika, vervolgde Gandhi zijn studie van de *Gītā* en andere theosofische geschriften. In zijn privébibliotheek in Durban konden de werken van H.P. Blavatsky, Leo Tolstoj en andere vooraanstaande schrijvers met grootse spirituele gedachten gevonden worden. Gandhi had ook een grote interesse in het esoterische Christendom en in Rāja Yoga. Daarnaast droeg Gandhi ook bij aan de activiteiten van de Theosophical Society

van zuidelijk Afrika, Loge Johannesburg. Hoewel hij kennelijk nooit officieel lid is geworden van Loge Johannesburg, heeft hij daar wel een serie lezingen gegeven over de grote religies van India.

Gandhi's persoonlijke omgang met Theosofen ging door in India, vanaf 1915 tot zijn dood in 1948. Hij kwam regelmatig in contact met Theosofen bij het nastreven van de Indiase onafhankelijkheid en werkte vaak samen met Shri B.P. Wadia, een vooraanstaand Theosoof, medewerker van Annie Besant en de oprichter van de eerste vakbond in India. Bovendien erkende Gandhi openlijk het historische feit dat een van de medeoprichters van het Indiase Nationale Congres een Theosoof was. Later herhaalde hij zijn erkenning van de baanbrekende bijdrage van Theosofie aan de Indiase onafhankelijkheidsbeweging toen hij zei: "In het begin waren de belangrijkste leiders van het Indiase Nationale Congres Theosofen."⁽⁵⁾

De drie doeleinden van de Theosofische Beweging

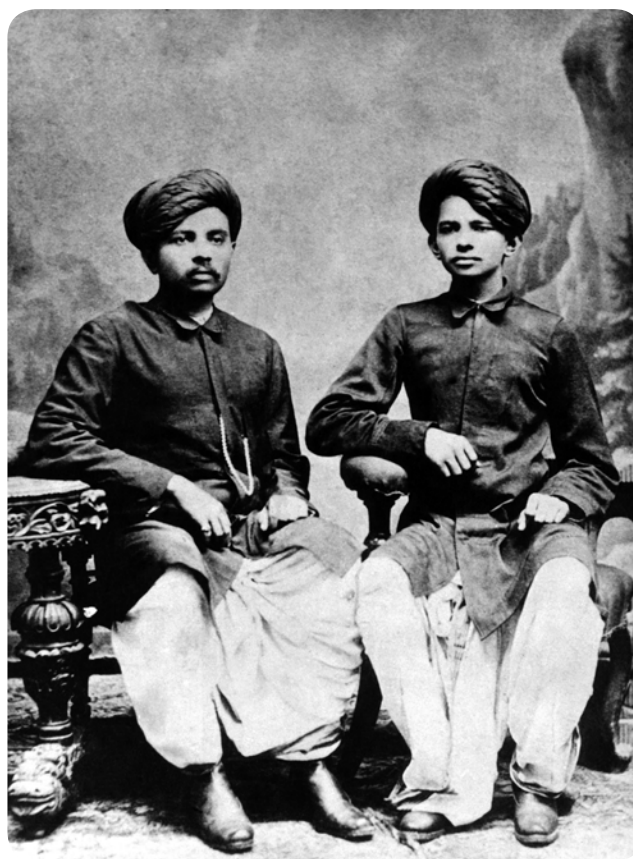
In bredere zin kunnen we zeggen dat Gandhi impliciet de 'drie doeleinden' van de Theosofische Beweging omarmde (maar met specifieke bedenkingen bij het derde doel).⁽⁶⁾ Zoals we weten, is het eerste doeleinde van de Theosofische Beweging het vormen van de kern van een Universele Broederschap onder de mensheid, zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur. Gandhi's hele volwassen leven kan worden gezien als een poging om de levende geest van dit doel uit te drukken. Het was de basisinspiratie van zijn vruchtbare geestelijk leven en van zijn talrijke 'experimenten met de waarheid'. Broederschap was ook de universele constante in zijn oplossing voor de complexe algebra van de algemene religieuze kwesties die India teisterden — en die de Britse regering zo slim heeft uitgebuit.

Toen de Indiase onafhankelijkheid aan het eind van de jaren veertig naderde en de hevige onenigheden tussen Moslim- en Hindu-congresleden steeds ernstiger werden, zag Gandhi zijn hoop op een politiek verenigd India slinken. In een interview in juni 1946 met Louis Fischer beklagde Gandhi zich over de onverbloemde zelfvoldaanheid van veel Hindu's jegens Moslimleden van het Indiase Nationale Congres. Hij klaagde evenzeer over het verval van het Moslimgeloof in menselijke broederschap tot enkel de broederschap van Moslims. In het licht van dit trieste, dubbele besef deed Gandhi de volgende ondubbelzinnige uitspraak naar Fischer toe:

Theosofie is de leer van Mevrouw Blavatsky ... Theosofie is de broederschap van de mensheid.⁽⁷⁾

Gandhi maakte in feite duidelijk dat H.P. Blavatsky de ware leraar van de Theosofie was en dat het juist haar essentiële boodschap van broederschap was die de aanhangers van én het Hinduïsme én de Islam in de praktijk zo deerlijk misten. Uiteindelijk leidde het gebrek aan broederschap in het Indiase Nationale Congres tot de verwoestende splitsing van een verenigd Aryavarta in de afzonderlijke natiestaten Pakistan en India.

Het tweede doeleinde van de Theosofische Beweging is het aanmoedigen van de vergelijkende studie van oude religies, filosofieën en wetenschappen. Gandhi was een Hindu — eerst door geboorte maar uiteindelijk door keuze. Hij was ook een ijverige student van de grote wereldreligies. Sinds hij tot de ontdekking kwam dat elke religieuze traditie een diepgaande set spirituele waarheden belichaamt, verklaarde hij "Alleen Waarheid is God". Deze uitspraak stemt overeen met het theosofische motto dat overgenomen is van de Mahārāja van Benares: "Er is geen religie hoger dan Waarheid." Het is dan ook niet verrassend dat, omdat alleen Waarheid God is, Gandhi

Mahatma Gandhi, rechts, met zijn broer Laxmidas in 1886.

fundamenteel overtuigd was van het volgende:

... (Ik geloof in) de religie die het Hinduïsme overstijgt, die iemands werkelijke aard verandert, die iemand onlosmakelijk verbindt aan de innerlijke waarheid en die voortdurend zuivert. Het is het permanente element in de menselijke natuur dat bereid is elke prijs, hoe hoog ook, te betalen om tot volledige uitdrukking te komen en dat de ziel geen rust gunt totdat deze zichzelf heeft gevonden ...⁽⁸⁾

Dit idee van een ingeboren ‘transcendente-religie’ – geworteld in de Natuur en de mens – was dialectisch verenigbaar met, en gaf ondersteuning aan, een verscheidenheid aan religieuze leringen. Zoals een volle maan zich gelijktijdig weerspiegelt in vele verschillende meren, zo weerspiegelt elke authentieke religieuze leer een deel van de Absolute Waarheid. Dit vraagt om meer dan alleen tolerantie. Het vraagt om een duurzame eerbied voor de vele religieuze leringen van de wereld en een bereidheid om te gaan zoeken naar de waarheden die achter de geest-vernauwende dogma’s en rituelen liggen. Het is dan ook niet verrassend dat Gandhi de universele en universaliserende geest van de Theosofie bewonderde. Deze waardering werd treffend en eenvoudig uitgedrukt in zijn voorwoord van het boek *The Brotherhood of Religions*, geschreven door de Theosoof Sophia Wadia. In zijn voorwoord zegt hij:

Een begrip van en respect voor de grote religies van de wereld is de (echte) basis van ware Theosofie.⁽⁹⁾

In dit opzicht merkte Gandhi op dat ware religie niet alleen alle officiële religies – inclusief het Hinduïsme – overstijgt, maar ze ook verenigt zonder hun fundamentele eigen karakter aan te tasten. Deze dialectische visie is in overeenstemming met de ware *Theosofie*, vindt u niet? Het derde doeleinde van de moderne Theosofische Beweging is het onderzoeken van de verborgen Wetten van de Natuur en de scheppende vermogens die latent aanwezig zijn in de mens. Gandhi erkende het bestaan van deze subtielere dimensies van de Natuur en de mensheid. Een citaat uit zijn biografie:

... We zijn kinderen van één en dezelfde Schepper, en als zodanig zijn de goddelijke krachten in ons oneindig.⁽¹⁰⁾

Karma

Gandhi was ook zeer sterk overtuigd van *karma* en reïncarnatie. Bovendien beseftte hij dat de morele wet boven-

persoonlijk, subtiel en meerlagig was. In het mensenrijk betekent dit dat *karma* voornamelijk werkt door toedoen van het denkvermogen. Voor Gandhi was zuiver denken het hoogste scheppende vermogen in de mens, en dat vermogen werd bepaald door de bovenpersoonlijke, subtiële en meerlagige wet van *karma*. Zijn visie op de karma-genererende kracht van het denken veroorzaakte soms bijzondere problemen voor hem. Neem bijvoorbeeld zijn reactie op de aardbeving in Bihar van 1934. Na de aardbeving merkte Gandhi publiekelijk op dat volgens hem de aardbeving was veroorzaakt door de zonde van onaanraakbaarheid die door de meeste kaste-Hindu’s werd gepraktiseerd. Zoals je wel kunt verwachten waren veel rationalisten, wetenschappers en vrienden stomverbaasd en ontzet door zijn bewering. Zo ook Gandhi’s goede vriend, Rabindranath Tagore. Tagore heeft Gandhi in feite publiekelijk afgestraft door te zeggen:

... fysieke catastrofes hebben hun onvermijdelijke en uitsluitende oorsprong in bepaalde combinaties van fysieke feiten.⁽¹¹⁾

Gandhi’s repliek op Tagore en andere critici was:

Voor mij was de aardbeving geen gril van God noch een gevolg van het samenkomen van louter blinde krachten. We kennen niet alle wetten van God (*karma*) noch hun werking.⁽¹²⁾

Occulte vermogens versus de Universele Broederschap

Hoewel Gandhi de realiteit ervan beseftte, was hij van mening dat het vaak een ongezond zijpad was voor mystici, Hindu’s en Theosofen als ze zich concentreerden op verborgen en nog onontwikkelde paranormale krachten. Net als de apostel Paulus meende Gandhi dat grenzenloze liefdadigheid van veel grotere waarde was dan de ontwikkeling van paranormale vermogens. De bezorgdheid van Gandhi weerspiegelt, zoals we weten, een serieuze opmerking in *De Brief van de Maha Chohan*, waarin het doel van universele broederschap krachtig benadrukt wordt en de fascinatie voor occulte krachten sterk wordt bekritiseerd. Zoals de Grote Meester ondubbelzinnig stelt:

... Het is beter dat The Theosophical Society met zijn beide ongelukkige stichters ten onder gaat dan dat we zouden toestaan dat het niet meer dan een academie voor magie en een leerschool voor Occultisme wordt!⁽¹³⁾

In de laatste uitgave van Gandhi's tijdschrift *Harijan*, ironisch genoeg gepubliceerd op de dag van zijn moord (30 januari 1948), schreef Gandhi het volgende:

Er zijn veel bewonderenswaardige werken in de theosofische literatuur die men met het grootste profijt kan lezen; maar het lijkt mij dat er te veel nadruk wordt gelegd op (...) intellectuele studies, op de ontwikkeling van occulte krachten, en dat het centrale idee van Theosofie – de broederschap van de mensheid en de morele groei van de mens – uit het oog verloren is.⁽¹⁴⁾

Innerlijke stem

Uiteindelijk geloofde Gandhi dat de identiteit van al het leven met God en het daarvan afgeleide principe van broederschap de sleutels waren tot een zo vervuld mogelijk leven voor iedereen. Dit komt zeker overeen met de leidende, bezielende geest van de Theosophia, de Goddelijke Wijsheid.

Maar nog een laatste woord voordat we ons wenden tot de mondiale beschaving van morgen. Hoe zit het met Gandhi's 'innerlijke stem'? Net als de Griekse filosoof en revolutionair, Socrates, lijkt Gandhi een 'innerlijke stem' gehad te hebben die hem op bepaalde kritieke momenten in zijn leven leidde. In tegenstelling tot Socrates, wiens innerlijke stem hem *verhinderde* om iets specifieks te doen, *beval* Gandhi's innerlijke stem hem om iets specifieks te doen. Gandhi beweerde altijd deze positieve raad die hij ontving te hebben gevolgd.

Neem bijvoorbeeld Gandhi's ontmoeting met een selecte groep van eminente geleerden in Oxford in 1931. De vriendelijke bijeenkomst werd al snel een felle intellectuele ondervraging over Gandhi's opvattingen over onafhankelijkheid. Professor Johnson, die de bijeenkomst bijwoonde, beschrijft deze 'strijd van intelligenties' op de volgende manier:

Drie uur lang werd hij (Gandhi) doorgezaagd en aan een kruisverhoor onderworpen (...) Het was een nogal veeleisende beproeving, maar er was geen moment waarop hij uit het veld geslagen was of het spoor bijster raakte. Bij mij rees de overtuiging dat de wereld sinds Socrates zijn gelijke in zelfbeheersing en kalmte niet heeft gezien; en een of twee keer, wanneer ik me inleefde in de mannen die die ongelofelijke kalmte en onverstoortbaarheid het hoofd moesten bieden, dacht ik te begrijpen waarom de Atheners de 'martelaar-sofist' doller kervel lieten drinken. Net als Socrates heeft hij een 'daemon'. En als de 'daemon'

gesproken heeft dan is hij even onaangedaan voor argumenten als voor gevaar.⁽¹⁵⁾

Vanuit welke zienswijze kijken we nu naar de 'daemon' of innerlijke stem van Gandhi? Van welk begrippenkader gaan we uit? Ik denk dat het volkomen redelijk is om Gandhi's innerlijke stem te beschouwen als een hogere *Bodhisattvische* invloed. Als dat zo is, dan plaatst hem dat in de grote, voedende stroom van de Theosofische Beweging, van het Leger van de Stem.

Het tweede deel van deze lezing zal in het volgende nummer van *Lucifer* worden gepubliceerd.

Referenties

1. *Rig-Veda*, mandala 10, hymne 191, zoals geciteerd in: Raghavan Iyer (red.), *The Jewel in the Lotus*. Concord Grove Press, 1983.
2. *De Brief van de Maha Chohan*, de spirituele leider van de Meesters van Wijsheid en Mededogen, die achter de oprichting van de Theosophical Society stond. De brief is op verschillende websites te vinden, bijvoorbeeld op: <http://www.theosophyconferences.org/wp-content/uploads/2016/10/Maha-Chohan-Letter.pdf> Editors.
3. Albert Einstein (auteur) en Otto Nathan (red.), *Einstein on Peace*. Random House, 1981. (Voorgelezen door de vooraanstaande Amerikaanse verslaggever Edward R. Murrow, ter gelegenheid van Gandhi's begrafenis in New Delhi.)
4. Pyarelal Nayyar, *Mahatma Gandhi: The Early Phase*. Navjivan Trust, 1956, blz. 259.
5. Louis Fischer, *The Life of Mahatma Gandhi*. Harper and Row, paperback-editie, 1983, blz. 437.
6. De drie oorspronkelijke doeleinden van de Theosophical Society zijn: 1) Het vormen van een kern van de universele broederschap der mensheid, zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur. 2) Het aanmoedigen van de vergelijkende studie van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap. 3) Het onderzoeken van de onverklaarde wetten van de natuur en van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn.
7. Zie ref. 5.
8. *Young India*, 5 december 1920, blz. 2.
9. Sophia Wadia, *The Brotherhood of Religions*. Asian BookTrust, 1944, foreword, blz. 3.
10. M.K. Gandhi, *The Story of My Experiments with Truth*. Beacon Press, 1957, 6e druk, blz. 276.
11. Sabyasachi Bhattacharya (red.), *The Mahatma and the Poet: Letters and Debates between Gandhi and Tagore, 1915–1941*. National Book Trust, 1e editie, 1997; zie de recensie van Venu Govindu op de website "India Together", mei 2003.
12. Zie ref. 9.
13. *Human Solidarity, The Brotherhood of Humanity*. De brief van de Maha Chohan, Concord Grove Press, 1987, blz. 9.
14. *Harijan*, 30 januari 1948, geciteerd op de website 'Gandhi Serve Foundation'.
15. Zie ref. 5, blz. 284.

Theosofie in de natuur, deel 2

Metamorfose: hoe een rups een vlinder wordt

Een rups die in een vlinder verandert, wie heeft er niet als kind bij dit wonderlijke proces stilgestaan en zich afgevraagd hoe dat kan? Deze intrigerende vraag staat centraal in deze tweede aflevering van de serie ‘Theosofie in de Natuur’.

Kerngedachten:

- » Zo raadselachtig als de gedaanteverwisseling van rups naar vlinder is, zo universeel is het proces van metamorfose.
- » Uiterlijke veranderingen zijn het gevolg van innerlijke groei.
- » Het lichaam is een samenwerkingsverband van ontelbare levende wezens, die een overeenkomstige karakteristiek delen met het wezen dat van het lichaam gebruikmaakt.
- » DNA bevat de instructies voor de bouwstenen van het lichaam, maar het *is niet de bouwer*. Het bewustzijn bepaalt wanneer de ‘rups-instructies’ uit- en de ‘vlinder-instructies’ aangezet worden.
- » De processen tijdens de verpoping vertonen veel overeenkomsten met die van embryonale ontwikkeling: is de rups een ‘te vroeg’ geboren vlinder?

Een rups die in een vlinder verandert, wie heeft er niet als kind bij dit wonderlijke proces stilgestaan en zich afgevraagd hoe dat kan? Een rechte vraag, want wat er in een cocon plaatsvindt, is niet simpelweg het aangroeien van vleugels en pootjes. Er vindt een volledige transformatie plaats in de cocon, die van buitenaf zo bewegingloos lijkt. Het lichaam van de rups wordt namelijk voor het overgrote deel afgebroken tot een ‘soep’ van cellen. Vrijwel alle organen worden opnieuw opgebouwd: van het spijsverteringskanaal en het uitwendig skelet tot aan delen van het zenuwstelsel en de hersenen. Niet alleen structuren veranderen, maar ook functionaliteiten: kauwende monddelen van de rups maken plaats voor een lange roltong waarmee de vlinder nectar opzuigt. De kleine oogjes op de rups, meestal zes, veranderen in twee samengestelde ogen. Vetachtige huid verandert in poederige schubben met de meest prachtige kleurpatronen. En dan nog de verandering van het gedrag: de aan het blad gekluisterde eetmachine die in een elegante

fladderaar transformeert. Het is alsof er na de ontpopping een compleet nieuw dier tevoorschijn komt.

Waarom vindt deze gedaantewisseling plaats? Wat zorgt er voor deze radicale verandering?

Een universeel proces

Zo raadselachtig als deze gedaanteverwisseling ook lijkt, zo universeel is het proces van transformatie. Al het leven ondergaat gedaanteverwisseling, alleen de tijdspanne waarin dit gebeurt verschilt per geval. Om te begrijpen wat er bij metamorfose van rups naar vlinder plaatsvindt is het van belang om eerst het algemene, universele proces van transformatie te bekijken.

De verwondering die we als kind hadden voor de metamorfose van rups naar vlinder is van alle tijden en culturen. Het is dan ook niet voor niets dat je deze gedaanteverwisseling overal ter wereld terugvindt als hét symbool voor wedergeboorte of reïncarnatie.

In het oude Egypte zijn duizenden jaren oude afbeeldingen van vlinders

bekend als symbool voor onsterfelijkheid van de ziel. De Azteken en Aboriginals beschouwden vlinders als zielen van overleden dierbaren. Het woord psyche betekent in het Grieks zowel vlinder als ziel en ook in het vroege Christendom staat de vlinder symbool voor wedergeboorte.

Het is interessant om vast te stellen dat overal ter wereld culturen zijn (geweest) die uitgaan van een onsterfelijke ziel die zich cyclisch in een lichaam hult. Een continue transformatie van een levenskern tussen het uiterlijke, materiële gebied en innerlijke, spirituele gebieden. Het idee dat het uiterlijke leven slechts een bepaalde fase is in deze cyclus, een bepaalde *toestand van bewustzijn* die de ziel doormaakt, impliceert een aantal dingen.

Ten eerste dat leven niet uit materie ontstaat, maar dat materie de uitdrukking van leven is. Het lichaam is slechts een tijdelijk hulsel van een onvergankelijk centrum van leven, centrum van bewustzijn. En het is deze onsterfelijke bewustzijnskern die zich cyclisch in een lichaam hult om ervaringen op te doen op het uiterlijke gebied waarna hij zich terugtrekt naar innerlijke gebieden voor een periode van rust. De ziel – van welk wezen dan ook – ‘pendelt’ onophoudelijk tussen het spirituele en materiële gebied, waarbij het voor laatstgenoemde een fysiek lichaam gebruikt.

Maar dit lichaam is op zijn beurt weer een verzameling van ontelbare levende wezens die aan precies hetzelfde cyclische proces onderhevig zijn, zij het op kleinere schaal. En dat brengt ons bij het volgende punt, dat materie niets anders is dan bewustzijn in een lager ontwikkelingsstadium. Dus atomen, moleculen, cellen: het zijn allemaal in essentie onsterfelijke bewustzijnscentra, maar dan in een lagere evolutionaire graad van ontwikkeling ten opzichte van ons. Ons lichaam is dus één grote samenwerking van ontelbare bewustzijnen.

Wat hierbij van belang is om te beseffen, is dat die samenwerking plaatsvindt op basis van *overeenkomstige karakteristiek*; een boombewustzijn trekt plantaardige cellen aan die een houtstructuur vormen, een dierlijk bewustzijn werkt samen met dierlijke cellen die een lichaam van vlees vormen, enzovoort.

DNA doet niets

Nu kun je je afvragen wat deze cyclische transformatie tussen het spirituele en materiële gebied met de rups en de vlinder te maken heeft, want het is niet zo dat elk één van deze twee toestanden vertegenwoordigt. Maar deze transformatie van *bewustzijn* verklaart wel een fundamenteel vraagstuk waar de wetenschap voor staat.

In hun onderzoek naar metamorfose hebben biologen ontdekt dat de rups en de vlinder, ondanks hun totaal verschillend uiterlijk, toch hetzelfde DNA delen. Het blijkt dat er tijdens de verpopping een hele andere set van dit DNA wordt geactiveerd. De DNA-set ‘rups-instructies’ gaat uit en de set ‘vlinder-instructies’ gaat aan. De principiële vraag blijft echter: wat zorgt ervoor dat die andere set DNA wordt geactiveerd? Want DNA zelf *doet niets*. En die gedachte is heel fundamenteel: DNA bevat de informatie voor de bouwstenen van het lichaam, maar het *is niet de bouwer*, het bepaalt niets.

Vergelijk het met het volgende: je hebt van een goed boek gehoord en op de vraag wie het geschreven heeft krijg je het antwoord: de woorden. Dat klinkt misschien absurd – wie zou zo’n antwoord accepteren – maar de analogie met leven en DNA gaat hier behoorlijk goed op: net zo min namelijk als dat de woorden de tekst schrijven, bepaalt DNA welke bouwstenen er gemaakt worden en wanneer ze gebruikt worden. De woorden vormen de bouwstenen voor de tekst, maar wie stelt ze samen? Wie heeft het overkoepelende verhaal voor ogen?

Zoals de schrijver, gebruikmakend van woorden, het verhaal schrijft dat hij wil vertellen, zo bepaalt het achterliggend bewustzijn welke stukken van het erfelijk materiaal worden geselecteerd en omgezet in de bouwstenen die het op dat moment nodig heeft.⁽¹⁾ Vleugels om te vliegen, een roltong om nectar te drinken; het bewustzijn stuurt de activering van de juiste stukken DNA aan om de nieuwe bouwstenen te maken. De onvergankelijke levenskern die zich eerst als rups manifesteert gaat een samenwerking aan met een andere ploeg cellen die geschikt zijn om aan de nieuwe fase uitdrukking te geven.

Oneindige groei en verandering

Hiermee hebben we een eerste antwoord op de vraag *hoe* de rups in een vlinder verandert, maar nog niet *waarom*. Daarmee komen we bij het derde aspect dat we van bewustzijn wilden bespreken: progressieve groei. Naast de cyclische transformatie die een wezen van leven tot leven tussen het uiterlijk en innerlijk gebied doormaakt, vindt er continu een geleidelijke metamorfose plaats.

Als gevolg van de ervaringen tijdens ons leven leren we, groeien we, zijn we in staat steeds meer van ons bewustzijn tot uitdrukking te brengen. Om aan deze uitbreiding en nieuw ontwikkelde vermogens uitdrukking te kunnen geven, is ook een aangepast lichaam nodig. Oftewel, er is een andere samenstelling van bouwstenen nodig, een nieuwe samenwerking. Naarmate het bewustzijn zich ontwikkelt, ontwikkelen de levende wezens die het lichaam samenstellen ook mee. Alles verandert, alle innerlijke ontwikkeling heeft een uiterlijke verandering tot gevolg om aan die verandering uitdrukking te kunnen geven. We kunnen dit al binnen één mensenleven waarnemen bij de metamorfose van baby naar peuter, of de duidelijke lichamelijke veranderingen die bij een puber optreden. Maar beschouwen we deze veranderingen over een grote tijdschaal, dan zien we een drastischere metamorfose. Want wie of wat waren we miljoenen jaren geleden? Als al het leven in essentie een onsterfelijk centrum van bewustzijn is, wat waren we dan voordat we mens werden? De Theosofie leert dat bewustzijn in zijn reis van ontplooiing geleidelijk door de verschillende natuurrijken gaat. Voordat we het mens-stadium hadden bereikt (in de vorige levenscyclus van onze planeet) bevond ons bewustzijn zich in het stadium van het dierenrijk en hadden we een bijbehorend dierlijk lichaam. Gaan we nog verder terug in de tijd dan komen we bij het niveau van het plantenrijk en drukte ons bewustzijn zich uit in een plantaardig voertuig. De Sufi-mysticus Jalal ad-Din Rumi verwijst naar deze algemene lijn van progressieve groei die de natuur volgt in een van zijn gedichten:

Ik stierf als mineraal en werd een plant.

Ik stierf als plant en werd een dier.

Ik stierf ook als plant om mens te worden.

Wanneer werd ik minder door te sterven?

Toch zal ik eens sterven als mens
om me te verheffen met de engelen

Ook als engel zal ik sterven,
om te ontwaken in een staat
die alle bevatting te boven gaat.

In dit gedicht worden niet alleen onze vorige stadia van evolutie beschreven, maar wordt er ook gehint naar stadia van ons bewustzijn die we in de verre toekomst zullen bereiken. Het is moeilijk voor te stellen hoe onze lichamen er dan uit zullen zien, maar G. de Purucker beschrijft dit als lichamen niet van vlees, maar van ether, van een lichtende stof of geconcretiseerd licht.⁽²⁾

Zoals een rups zich tot vlinder ontpopt, 'ontpopt' een mens zich over gigantische tijdsperioden van vorm tot vorm, van het ene natuurrijk naar het andere. Dezelfde onsterfelijke kern van bewustzijn die fase door fase zijn groei doormaakt en een daarbij passend lichaam aanneemt.

Vanwaar die plotselinge verandering?

Nu we het achterliggend proces hebben toegelicht dat aan uiterlijke verandering ten grondslag ligt, rest alleen nog de vraag: waarom vindt die verandering van rups naar vlinder zo plotseling en radicaal plaats tijdens één leven? Voordat we hier een antwoord op kunnen vinden, is er nog een andere wetmatigheid of natuurwet waar we naar moeten kijken: de wet van recapitulatie of versnelde herhaling. Dit is het proces van het versneld doorlopen van de evolutionaire stadia uit onze geschiedenis tijdens de embryonale ontwikkeling. Zo is het bekend dat een mens tijdens zijn embryonale fase bepaalde organen en structuren heeft die later weer 'oplossen' en verdwijnen. Zoals bijvoorbeeld de fase van tweeslachtigheid die een eerdere periode van onze evolutionaire ontwikkeling weerspiegelt. Een mogelijke hypothese nu, is dat de rups een eerdere evolutionaire fase van de vlinder is, maar dat deze versnelde herhaling zich deels buiten het ei afspeelt. Met andere woorden: dat een rups een 'te vroeg geboren' vlinder is en dat het uit de pop kruipen in feite het 'normale' geboortemoment van de vlinder is. Dit laatste idee vindt ook ingang bij de wetenschap, waar fossiele vondsten bekend zijn van insecten die na het uitkomen uit het ei meteen het uiterlijk van het volwassen stadium hadden.⁽³⁾ Het fenomeen dat een deel van embryonale ontwikkeling buiten het ei of de baarmoeder plaatsvindt, is trouwens ook niet uniek. Bij kikkervisjes zien we iets soortgelijks en zelfs bij een zoogdier als de kangoeroe doet het zich voor. Na een korte dracht van ruim een maand wordt het kangoeroe-embryo geboren, nauwelijks groter dan een pinda en nog zonder oren en ogen. Met behulp van twee stompjes die later de voorpoten worden, kruipt het de buidel in om daar gedurende vier maanden vastgezogen aan de tepel zijn verdere ontwikkeling door te maken.

Het idee van de rups als te vroeg geboren vlinder is wel-

is waar een hypothese, maar er doet zich in de cocon iets interessants voor dat dit vermoeden ondersteunt. Zoals gezegd verschijnen en verdwijnen kenmerken tijdens het embryonale stadium uit eerdere evolutionaire ontwikkelingsstadia. Het afbreken van die structuren gebeurt van binnenuit door middel van een zelf-oplossend vermogen van cellen. Het bijzondere van dit proces, dat apoptose wordt genoemd, is dat het in tegenstelling tot abrupte celdood geen ontstekingsreactie van het immuunsysteem veroorzaakt. Het gaat dus om een bewuste, gecontroleerde afbraak van cellen tijdens de embryonale ontwikkeling. En het is hetzelfde mechanisme dat we ook in werking zien treden in de cocon, waarbij rups-structuren gecontroleerd worden afgebroken, gerecycled en omgezet in vlinder-structuren.

Cellen volgen hun meerdere

Maar er is nog een overeenkomst met het embryonale stadium. Bij de opbouw van het vlinderlichaam spelen bepaalde clusters cellen een primaire rol. Zogenaamde *imaginale schijven* – vernoemd naar de imago, de naam voor het volwassen stadium van de vlinder – bezitten de potentie uit te groeien tot de organen van het volwassen stadium. De vleugels, de lange gesegmenteerde poten, de antennes: ze liggen allemaal sluimerend klaar om uit te groeien vanuit enkele cellenclusters. Ook hier zien we een analogie met de embryonale *stamcellen*: universele, ongedifferentieerde cellen die het vermogen hebben om zich te ontwikkelen in verschillende structuren, afhankelijk van de positie die ze in het lichaam innemen.

In de soep van cellen in de cocon zijn het deze celclusters die vitaal blijven en de brandpunten vormen van waaruit de nieuwe organen opgebouwd worden. Het zijn op celniveau de verst gevorderde, de meest universele types van waaruit de nieuwe vlinder-structuren ‘uitrollen’.

Laten we het bewustzijn weer even in herinnering brengen want: was het niet zo dat die enorme verscheidenheid aan cellen het identieke DNA delen? Van de gespecialiseerde rups-cellen die oplossen tot aan de universele clusters cellen die sluimerend liggen te wachten totdat ze tot vlinderorganen uit kunnen groeien, ze bevatten alle exact hetzelfde DNA. Stuk voor stuk voeren ze slechts de taak uit waar het overkoepelende bewustzijn op aanstuurt.

Antennes of toch pootjes?

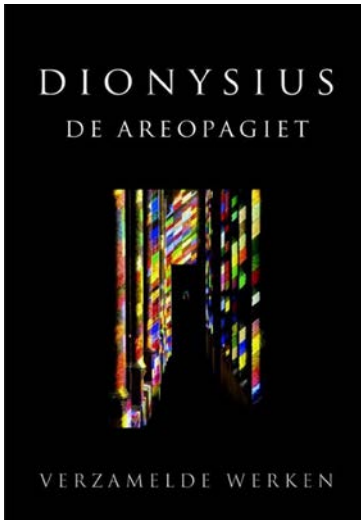
Een laatste sterke aanwijzing voor het feit dat het bewustzijn leidend is en niet de cel, komt duidelijk naar voren bij verschillende experimenten die zijn uitgevoerd waarbij

de imaginale schijven in larven werden getransplanteerd. Als deze schijven uit een oudere larve werden gehaald en in een jonge werden geplaatst, pasten ze zich meteen aan aan de fase waarin die jonge larve zich bevindt. Ze zullen wachten tot de larve het popstadium heeft bereikt.⁽⁴⁾ Het bewustzijn van de jonge larve bepaalt dus wanneer ze actief worden. Iets soortgelijks werd gezien toen imaginale schijven die voorbestemd waren tot antennes uit te groeien, op de plek van de toekomstige poten werden geplaatst. Meestal groeiden ze uit tot antennes. *Meestal*, want in enkele gevallen pakte het anders uit en werden de antenne-cellen tóch de pootjes! Een raadsel voor de wetenschappers, een verklaarbaar feit als je ervan uitgaat dat het bewustzijn leidend is en het specifieke DNA activeert waar op desbetreffend moment behoefte aan is. Kortom: wat we in de pop zien gebeuren, heeft alle kenmerken van embryonale groei. En dan is de stap niet zo groot om te bedenken dat ook de rups gezien kan worden als de embryonale fase van de vlinder.

Ongetwijfeld blijven er nog vele vragen over omtrent het wonderbaarlijke fenomeen van de rups die een vlinder wordt. Dit artikel is dan ook niet bedoeld als volledig stuk waarin alles gezegd is, maar als poging om aan de hand van enkele aspecten van de Theosofia, de universele wijsheid, te laten zien dat er op logische gronden antwoorden te vinden zijn op vraagstukken die in eerste instantie onverklaarbaar lijken. Als leringen universeel zijn, dienen ze antwoord te geven op *alle* levensvraagstukken, zonder uitzondering. Dus ook op ‘hoe plant een planeet zich voort’, het volgende onderwerp in deze serie ‘Theosofie in de natuur’.

Referenties

1. B. van den Noort, ‘Waarom erfelijkheid zich zo lastig laat voorspellen’. Artikel in *Lucifer, de Lichtbrenger*, jaargang 39, juni 2017, nummer 3, blz. 87-92.
2. G. de Purucker, *Occult Glossarium: Metensomatose*.
3. <https://www.scientificamerican.com/article/insect-metamorphosis-evolution/>.
4. Jorge V. Beira en Renato Paro, *The legacy of Drosophila imaginal discs* (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5023726/>).

Wie was Pseudo-Dionysius de Areopagiet?

En welke invloed had hij eeuwenlang?

Enkele jaren terug verscheen een Nederlandse vertaling van alle werken van Pseudo-Dionysius de Areopagiet.⁽¹⁾ Deze werken hebben ervoor gezorgd dat er gedurende duizend jaar middeleeuwen in West-Europa toch nog *iets* van de Oude Wijsheid beschikbaar was. Ook hebben ze bijgedragen aan het starten van de renaissance, van het zelfstandig zoeken naar waarheid. Alle reden om er aandacht aan te besteden.

Wie was Pseudo-Dionysius de Areopagiet?

De persoon die we in dit artikel voor het gemak enkel 'Dionysius' gaan noemen, had vele werken van Plato en Aristoteles bestudeerd en was goed bekend met de ideeën van neoplatonistische denkers als Proclus, Plotinus en Iamblichus. Hij was ook duidelijk door en door vertrouwd met de geschriften van christelijke theologen zoals Origenes en Eusebius en natuurlijk met de Bijbel.

Hij (of zij!) leefde eind 5e of begin 6e eeuw en schreef onder een pseudoniem: 'Dionysius de Areopagiet', de naam van een legendarische Griek uit de 1e eeuw die door Paulus op de Areopagus, een heuvel ten noordwesten van de Akropolis in Athene, bekeerd zou zijn. Volgens de legende werd hij de eerste bisschop van Athene.

Over de vraag wie de ware auteur van deze geschriften was, tasten de wetenschappers nog volkomen in het duister. We weten het gewoon niet.

We weten wel dat zijn werken van latere datum zijn dan het jaar 480 van onze jaartelling, omdat er citaten in voorkomen uit geschriften uit 480. Zijn werken werden omstreeks 530 bekend. Ze werden in de eeuwen erna meteen heel hoog geschat in de Syrische en Grieks-orthodoxe tak van het Christendom. Nadat Johannes Scotus Erigena, een geleerde monnik uit Ierland, in de 9e eeuw voor een goede vertaling van het Grieks in het Latijn had gezorgd, werd zijn werk ook in het Westen met grote interesse door theologen en andere denkers bestudeerd.

De Nederlandse vertaling

In 2015 verscheen voor het eerst een Nederlandse vertaling van al zijn werken. Het is direct uit het Grieks vertaald door Michiel ter Horst, die zich vele jaren in deze materie heeft verdiept. Hij verantwoordt belangrijke vertaalbeslissingen in noten. Michiel ter Horst vertaalde de Griekse editie die vermoedelijk door Johannes van

Kerngedachten:

» Onder het pseudoniem 'Dionysius de Areopagiet' nam een onbekende auteur een aantal universele leringen van de Platoonse school en bracht ze als 'christelijk', 'bijbels'.

» In zijn geschriften behandelde hij de onkenbaarheid van de essentie van God, de hiërarchische samenwerking van 'engelen' (hogere wezens) en onze verantwoordelijkheid als mens.

» Zijn geschriften hebben gedurende de hele middeleeuwen de meest vooraanstaande denkers geïnspireerd.

Scythopolis is gemaakt, kort na het jaar 536. Het is de eerste uitgave die we kennen.

Wat was de inhoud van zijn geschriften?

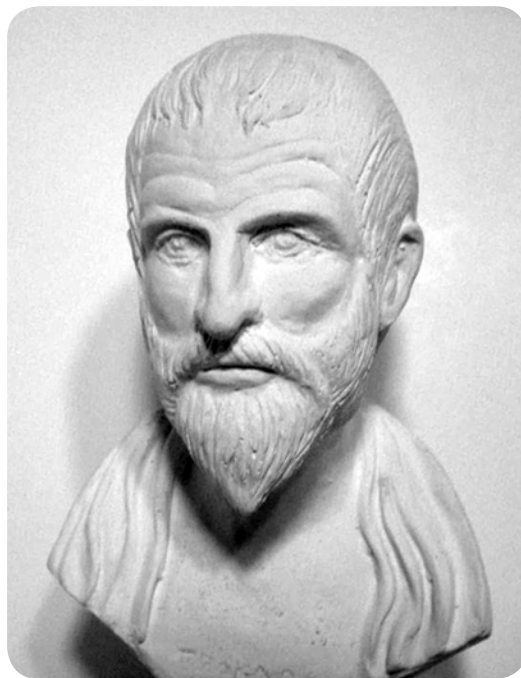
Dionysius pakte een aantal neoplatonistische leringen, vooral van Proclus, en bracht die alsof het zou gaan om christelijk-kerkelijke leringen. Hij nam vele neoplatonistische termen letterlijk over, en soms zelfs complete alinea's uit de geschriften van Plotinus. Maar hij sprak nergens over de bronnen waaruit hij putte, over de oorsprong van al deze ideeën. Integendeel, hij zei dat zijn leringen afkomstig waren van "de schrijvers van Gods Woorden"⁽²⁾ en legde continu verbanden met allerlei passages uit het Oude en Nieuwe Testament.

Door zijn keuze voor het pseudoniem Dionysius de Areopagiet wakte hij vermoedelijk bewust de indruk dat zijn geschriften ouder zijn dan die van de neoplatonisten, en dat ze niet van heidense maar van christelijke oorsprong zijn. Dit heeft de acceptatie door de christelijke theologen buitengewoon vergemakkelijkt. Zij hadden niet door dat de echte schrijver vierhonderd jaar later had geleefd dan de 1e eeuw, toen de apostel Paulus Athene bezocht.

Het schrijven onder een pseudoniem was trouwens in zijn tijd vrij gebruikelijk en geaccepteerd. Op die manier kon je bijvoorbeeld benadrukken dat wat je schrijft niet door jouzelf bedacht is, maar onderdeel is van een oude traditie. De volgende geschriften zijn van hem bewaard gebleven. 'Over goddelijke namen' en 'Over mystieke theologie' gaan vooral over de *verborgen* aard van God, van het ENE: zijn fundamenteel onkenbare aard en oorsprong. 'Over de hemelse hiërarchie' en 'Over de kerkelijke hiërarchie' gaan, zoals de titels laten zien, over de hiërarchische bouw van de hemelse wereld en de kerk. Daarbij zou de kerkelijke rangorde van hiërarchen (bisschoppen), priesters en liturgen de hemelse rangorde weerspiegelen. Ten laatste is er nog een werk met de titel 'Verscheidene brieven', waarin Dionysius een aantal toelichtingen op zijn ideeën geeft.

Fragmenten van de Universele Wijsheid

Uit welke bronnen putte Dionysius? En wat verstaan we onder 'neoplatonisme'? Plato was een boodschapper van de grote Loge van Spirituele Leraren. Hij bracht in zijn tijd gedeelten van de Universele Wijsheid, de wijsheid die ten grondslag lag aan de spirituele denksystemen van alle volkeren, in de openbaarheid. Hij stichtte ook een besloten school, die bijna tien eeuwen heeft bestaan. Een aantal van zijn principes werd in latere eeuwen uitgewerkt en verder uitgelegd door de zogenoemde 'neoplatonisten', die

Proclus was de vermoedelijke directe leraar van Dionysius. Hij leidde enige tijd de platoonse school in Athene.

zichzelf overigens als bestudeerders van Plato beschouwden. Een zeer actief centrum van theosofische studie was Alexandrië in de 3e eeuw, rondom Ammonius Saccas en Plotinus. Maar ook latere denkers als de Athener Proclus (5e eeuw) waren belangrijke verspreiders van de neoplatonistische leringen. Mogelijk was Dionysius een directe leerling van Proclus, de auteur van wie Dionysius nog wel het meest overnam.

Welke universele wijsheidsideeën – die alle afkomstig waren van Plato en de neoplatonisten – verwoordde Dionysius? In de volgende drie paragrafen duiden we enkele belangrijke aan. We halen daarbij enkele passages aan uit zijn werken, zodat je iets kunt proeven van de typerende schrijfstijl van Dionysius: zeer lange maar toch zeer logisch opgebouwde zinnen. Deze stijl heeft de vertaler proberen te behouden.

1. *Over de aard van God, van het ENE:*

Zo leerde de schrijver van Gods Woorden door wat hij aanschouwde
dat het goddelijke in elk opzicht bovenwezenlijk is
en zich onvergelijklijk ver verheven boven elke zichtbare en
onzichtbare kracht bevindt,
en dat het inderdaad aan alles onttrokken is
omdat het zelfs met de hoogste wezens van het bestaande
niet te vergelijken is
maar toch ook

dat het zelf de Oorsprong en Oorzaak is die het zijn van alles voortbrengt
en dat het de onvergankelijke grondslag is
van het onvernietigbare blijvende van de wezens
datgene, waardoor ook zelfs de allerhoogste krachten
in het bezit zijn van het zijn en het goed-zijn.⁽³⁾

“God”, het ENE, is de voor ons ondenkbare en onuitsprekelijke oorsprong van onze kosmische hiërarchie. Het ENE doordringt en omvat de gehele hiërarchie en staat boven elke aanduiding. Zelfs ontkenningen (zeggen wat het niet is) schieten tekort. Alle wezens die tot deze hiërarchie horen, vloeiden eruit voort en zijn daarom zeer nauw met elkaar verbonden. Tegelijk worden deze wezens door de invloed die van “God” uitstraalt gestimuleerd zich *om te keren* en naar innerlijke eenwording met hun Bron te streven. Elk mens kan dat door de juiste meditatie daadwerkelijk bereiken.

Dionysius noemt trouwens nergens het idee van reïncarnatie, mogelijk omdat die leer officieel bestempeld was als ketters.

2. Over de opbouw en het doel van de hiërarchie

Dionysius creëerde soms nieuwe termen. Een ervan was ‘hiërarchie’. Dat woord werd voor zijn tijd nooit gebruikt. Het betekent letterlijk: ‘heilige oorsprong’ of ‘heilig beginsel’ of ‘heilige leiding’. Alledrie de betekenissen zijn in feite toepasbaar, want hij gebruikte het voor een groep wezens met zeer verschillende niveaus van bewustzijn, die voortkomen uit één spirituele bron en dus in geestelijk opzicht een eenheid zijn. Zij worden geleid door ‘de hiërarch’, het hoogst ontwikkelde wezen.

De wezens die zich meer met het Goddelijke hebben geïdentificeerd dan de mens zijn hiërarchisch ingedeeld in drie niveaus die elk weer verdeeld zijn in drieën. Elke laag geeft de wijsheid door aan zijn gelijken en aan de laag eronder. Daarbij gebruikt Dionysius termen die vooral afkomstig zijn uit de brieven van Paulus:

- Serafim, Cherubim en Tronen;
- Dynameis, Kyriotetes en Exousiai (ook wel Heerschappijen, Krachten en Machten genoemd);
- Archai, Aartsengelen en Engelen (de Archai worden ook wel Vorstenheden genoemd).⁽⁴⁾

Het doel van hiërarchie is dus
om zo veel mogelijk gelijk te worden
en één te worden met God,

bij al het geheiligde weten en werken onder zijn leiding,
het oog onwankelbaar gericht op zijn allergoddelijkste
stralende pracht
maar ook om zich daardoor naar vermogen te laten
omvormen
en om de eigen volgelingen te vervolmaken tot goddelijke
kostbaarheden,
tot allerdoorschijnendste smetteloze spiegels,
geschikt voor het opnemen van de straling
van het aan God ontspringende oorsprongslicht
en geschikt om te worden geheiligd en vervuld met de
ingegeven glans
om die dan weer onbaatzuchtig naar de volgenden te laten
stralen
overeenkomstig het gebod van God de Oorsprong.⁽⁵⁾

Elke hiërarchie heeft dus als doel, alle daartoe behorende wezens de kans te geven één te worden met het ENE, met de goddelijke BRON waaruit zij voortvloeiden. Daarbij helpt ieder elk ander om mee opwaarts te gaan. De hogere lagen leiden en inspireren de laag eronder, die deze wijsheid weer doorgeeft aan de laag daaronder, enzovoort. Samenwerking is dus de grondslag van de Kosmos, blijkt uit Dionysius’ uitleg. En de mens staat nooit buiten of los van de Eenheid, los van de hiërarchische gemeenschap van wezens. Wij hebben daarin onze plicht, onze rol te vervullen. En ook ‘God’ staat er niet buiten, is niet wezenlijk anders dan de andere wezens. Dit zijn inspirerende, universele sleutels om het leven edel te leven.

3. Over de vrije wil van denkende wezens

Echter, als de eigenmachtige vrije wil van denkende wezens afstand neemt van het voor het denken toegankelijke licht en zich in begerig verlangen naar het kwade afsluit voor de van nature in hem gezaaide verlichtende krachten

dan is hij het zelf die zich losmaakt van het licht dat echter bij hem blijft en zelf geen afstand neemt maar hem blijft belichten ondanks zijn kortzichtige afwending van het licht
dat als beeld van het goede blijft toesnellen en aandringen⁽⁶⁾

De vereniging met God is dus een vrije wilsbeslissing; elk wezen moet zichzelf daarvoor geschikt maken, zichzelf daarvoor openen.

Inpassen in een samenhangend beeld

Stemmen deze visies overeen met de drie grondstellingen

van de Theosofie, die H.P. Blavatsky in *De Geheime Leer* noemde? Ja, zij het dat Dionysius maar een heel klein deel van de Oude Wijsheid doorgaf: enkele fragmenten uit de leer van de hiërarchische opbouw van de Kosmos. Dat weinige was in de eeuwen erna, toen de ideeën van de grote inspiratoren zoals Plato vrijwel vergeten waren, ongetwijfeld een relatieve eye-opener.

Belicht vanuit die drie grondstellingen worden deze fragmenten veel samenhangender. Op grond van het idee van grenzenloosheid en cyclische ontwikkeling, is wederbelichaming een universele Wet. We kunnen in de tijdspanne van één incarnatie wel een paar innerlijke stappen vooruitzetten, maar dat is altijd beperkt. Ook leggen we in elke incarnatie oorzaken, die in een volgende incarnatie pas hun vruchten gaan afwerpen. Kortom, alle wezens, inclusief de hiërarch (die niet boven de Kosmos staat!), zijn bezig met een groots pad van innerlijke groei, waarbij elke belichaming te zien is als één etappe. En die pelgrimstocht strekt zich eindeloos ver uit, want elk wezen is in essentie het grenzenloze.

Op grond van datzelfde idee van Grenzenloosheid is de hiërarchie die Dionysius schetst – van ‘God’ via de engelen tot de mens – slechts een deel van een grootsere hiërarchie, die op haar beurt weer deel is van een nóg grootsere geheel, enzovoort. Dat geldt ‘horizontaal’: elke planeet, ster of melkweg is een levende bouwsteen van een grootser stelsel. En het geldt ‘verticaal’: het ENE van onze hiërarchie is in feite de schakel die ons verbindt met het laagste niveau van een veel spirituelere hiërarchie. In feite is er een *eindeloze* keten van hiërarchieën ‘boven’ en ‘onder’ ons.

Elk wezen draagt grenzenloze potenties in zich. Geen enkel wezen is ooit uitgeleerd, helemaal klaar met zijn innerlijke ontwikkeling. Als wij mensen het niveau bereiken van onze kosmische hiërarch en ons van alle illusies van onze hiërarchie hebben bevrijd, hebben we relatieve volmaaktheid bereikt. We noemen het ‘relatief’ omdat het enkel geldt voor ónze leerschool, onze hiërarchie, onze ladder van leven. Eenmaal op dat punt, zullen we beseffen dat we dan pas rijp zijn geworden om de start te maken met een veel goddelijker leerschool.

De hiërarch heeft als taak om de wijsheid en inspiratie vanuit de hiërarchie boven hem ‘omlaag te transformeren’ naar alle wezens die tot zijn hiërarchie behoren. Dat geldt ook in kleiner verband: in de orde van de Natuur zijn wij mensen de schakel die de stromen van wijsheid vanuit ‘de engelen’ doorgeven aan de dierlijke, plantaardige, minerale en elementale wezens, voor wie wij mensen als goden zijn. En als wij mensen daarin falen, zullen we de

negatieve gevolgen voor alle wezens die van ons afhankelijk zijn, in de toekomst moeten compenseren. We zullen moeten ‘schoonwassen’ wat we hebben bevuild en moeten stimuleren en begeleiden wat we ooit hebben geremd. Wij mensen zijn op ons gebied ten volle medeverantwoordelijk voor het functioneren van de hele hiërarchie. Dat besef, in combinatie met mededogen voor al wat leeft, zal ons ertoe aansporen om zo veel mogelijk wijsheid te verzamelen. Want dan kunnen we onze verantwoordelijkheid op een wijze manier vormgeven.⁽⁷⁾

Over de kerkelijke hiërarchie

De geestelijke hiërarchie weerspiegelt zich volgens Dionysius in de wereld der mensen in de vorm van de kerkelijke rangorde van hiërarchen (die zouden we nu bisschoppen noemen), priesters en liturgen. De sacramenten van de kerk – de doop, de eucharistie en het heilig oliesel – hebben als doel de grote groep mensen die gewend is in uiterlijke beelden te denken, op te wekken om zich te wenden naar het goddelijke.

Op deze punten lijkt Dionysius een poging te doen om zijn geschriften acceptabel te maken voor de officiële kerk, door een directe schakel te leggen met die kerk. We kunnen ons afvragen wat iemand als Plato of Plotinus hiervan zou zeggen ... het is immers de vraag of de kerk die hemelse hiërarchie weerspiegelt. En hoe moeten we het zien, zoals Dionysius beweert, dat Jezus de tophiërarch van de kerk is?

Dionysius legt voorts uit dat alle rituelen van de kerk slechts symbolen zijn. Hij legt ook de achterliggende betekenis van die symbolen uit. De sacramenten hebben volgens Dionysius *op zich* geen magische werking, want ‘zich bekeren’ kan enkel de mens zelf doen. De bisschop of priester kan een volgeling geen toegangskaartje tot de hemel geven:

Ik ben overtuigd, de Heilige Woorden volgend,
dat ieder zijn loon krijgt toegewezen
want zo luidt het, de Heer houdt de deur voor hem gesloten
en ieder zal oogsten in verhouding tot wat hij in zijn leven
aan goeds of slechts heeft verricht
maar ook dat de gebeden van de rechtvaardigen
alleen in het leven alhier, zeker niet na de dood, werkzaam
zijn
en alleen voor diegenen die geheiligde gebeden waardig zijn
zoals de waarachtig overgeleverde Heilige Woorden ons
leren.
Immers, heeft Saul van Samuel hulp ondervonden?

en welk voordeel bracht het gebed van de profeet voor het volk van de Hebreëën?⁽⁸⁾

Niemand kan de gevolgen van zijn vroegere handelingen ontgaan, in dit leven of in het hiernamaals.

Elk mens – en hier volgt Dionysius weer de neoplatonisten – is in staat de goddelijke werkzaamheid in zichzelf te ervaren, in zich *op te roepen*. Een oprecht ‘gebed’ (aspiratie tot verbetering) zal ogenblikkelijk werkzaam zijn. De sacramenten hebben als doel om hem daarin te stimuleren, aldus Dionysius. Of je daar inderdaad sacramenten voor nodig hebt, is de grote vraag volgens ons. Hoe dan ook, Dionysius is over één ding duidelijk: het bidden voor overledenen (om ze ‘te helpen’) heeft geen zin.

Welk doel wilde Dionysius bereiken met zijn geschriften?

Over het werk van Pseudo-Dionysius de Areopagiet schrijft Gottfried de Purucker, die zowel de Theosofia als de klassieke auteurs door en door kende, het volgende:

Het is blijkbaar het werk van een Neo-Platonisch christen. Dat is te zeggen van een christen die (misschien uit maatschappelijke of financiële overwegingen) er zijn reden voor had in de Christelijke Kerk te blijven, doch die niettemin in zijn hart in zekere mate een Griekse paganist, of Neo-Platonicus was. Dit werk verscheen onder de naam van de eerste (vermeende) Bisschop van Athene, Dionysius, waardoor het vrijwel terstond in de Christelijke Kerk grote opgang maakte; en het is tot op deze dag een van de werken gebleven, die hoewel niet canoniek, in de ogen van de Christenen toch tot de grootste mystieke werken behoort die zij bezitten en misschien wel het meest geestelijke; en het had van de tijd van zijn verschijning af grote invloed op het christelijke theologische denken.⁽⁹⁾

Dionysius was dus vermoedelijk in zijn hart een neoplatonist, die probeerde iets van de universele inzichten van de neoplatonisten in de kerkelijke theologie te ‘smokkelen’. Met relatief succes ...

Dionysius bracht een andere visie dan de geaccepteerde dogma's

In zekere zin is hier iets verwonderlijks aan de hand. De neoplatonistische ideeën die hij uitlegt, hoe voorzichtig en algemeen hij deze ook brengt, gaan *recht in tegen* enkele centrale geloofspunten van de kerk. Zo zegt Dionysius dat ‘het kwade’ ontstaat omdat alle wezens op hun eigen

niveau het goddelijke slechts beperkt kunnen uitdrukken. Het kwaad is niet iets op zich maar is een andere naam voor onvolmaaktheid, voor het in gebreke blijven om de goddelijke beginselen in het eigen leven uit te drukken. Daarom zegt hij dan ook, dat het kwaad geen ‘wezen’ kan zijn. Elk wezen is immers in zijn essentie goddelijk, een kind van de goddelijke Bron.⁽¹⁰⁾ In dit opzicht herhaalt hij met grote nauwkeurigheid wat Proclus over het kwaad zei. Welnu, in deze visie past geen ‘duivel’ ...

In een hiervoor aangehaalde passage zegt Dionysius dat niemand de gevolgen van zijn daden kan ontlopen en dat de priesterlijke rituelen bij een stervende dus niet bedoeld kunnen zijn om iets te veranderen aan de goddelijke rechtvaardigheid. Ze zijn volgens hem bedoeld om de stervende tot een houding van ‘geestelijk reiken naar God’ te brengen, wat ogenblikkelijk tot geestelijk voordeel voor de stervende is. Dit gaat in tegen het wijdverbreide geloof dat een gelovige zonder de sacramenten niet zomaar de hemel bereikt. Een geloof dat de priesters ook altijd in stand hebben gehouden.

Toch kregen zijn werken een hoog aanzien, in ieder geval onder mystieke denkers, die altijd een kleine onderstroom in het Christendom hebben gevormd.

Welke invloed hadden zijn werken in later eeuwen?

In hoeverre zijn de universele ideeën van Dionysius door de grote theologen van de Katholieke kerk en de latere denkers uit de renaissance en verlichting overgenomen? Zijn werken hadden een enorme invloed op het denken van Johannes Scotus Erigena (9e eeuw) en Thomas van Aquino (13e eeuw), die beiden hun visies op zijn beginselen baseerden. Zoals Gottfried de Purucker zegt: de middeleeuwse theologie was in feite op de ideeën in Dionysius' werken gebaseerd, en de geschriften van Spencer, Shakespeare en Milton zijn vol van de geest ervan.⁽¹¹⁾ Albertus Magnus, Dante en Pico della Mirandola, om maar drie uit een lange rij te noemen, zijn door hem geïnspireerd. Zijn ideeën hebben beslist bijgedragen aan het starten van de renaissance.

Maar zijn invloed op het christelijke standaardgeloof lijkt toch gering te zijn geweest — al is dat moeilijk te meten. De almachtige goedheid van God, God als een wezen met velerlei soorten emoties, de erfzonde, de duivel als een door en door kwaad wezen, het zoenoffer van Jezus, en het idee dat we door biechten of de sacramenten linea recta de hemel kunnen binnenkomen, waren en bleven hoofdpunten van het dominante geloof. Maar misschien

zou de kerk zónder de geschriften van Dionysius nog veel dieper zijn weggezakt in materialistische voorstellingen en geestelijke dwingelandij, met alle ellende van dien. Zijn impuls zorgde ervoor dat de fakkel van universele wijsheid brandende bleef toen onze samenleving door het diepe dal van de middeleeuwen heen ging. De verst ontwikkelde geesten konden zich hieraan optrekken. En wellicht hebben zijn geschriften de grond geploegd, waar in latere eeuwen de renaissance, en in de 19e eeuw de spirituele impuls van H.P. Blavatsky in konden gedijen. Maar er is nog zeer veel ploeg- en zaaiwerk te doen. Wij zullen in onze tijd nog hard moeten werken om het bestaan en de waarde van een filosofisch-wetenschappelijke religie algemene bekendheid te geven, zodat deze universele ideeën als katalysator zullen werken in onze gehele samenleving.

Referenties

1. *Dionysius de Areopagiet*. Verzamelde werken. Volledige vertaling uit het Grieks van Michiel ter Horst. Inclusief beschouwingen van een aantal auteurs, noten en bibliografie. Christoffor, Zeist 2015.
2. Zie ref. 1, blz. 160, 141B.
3. Zie ref. 1, blz. 192, 304D.
4. Zie ref. 1, blz. 172-185, 200D-261D.
5. Zie ref. 1, blz. 164, 165A.
6. Zie ref. 1, blz. 219, 400A.
7. Zie het verslag van het symposium *Werken aan Levenswijsheid*, d.d. 8 september 2018, verschenen in *Lucifer, de Lichtbrenger*, jaargang 40, oktober 2018, nummer 5, blz. 142-153.
8. Zie ref. 1, blz. 276, 560D-561A.
9. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. 2 delen. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1982, deel 1, blz. 81 (blz. 57 orig. Engelse editie).
10. Zie ref. 1, blz. 331-348, 716A t/m 736B.
11. Zie ref. 9, blz. 82 (blz. 58 orig. Engelse editie).

Gesignaleerd

Hoe gaan we om met onorthodoxe visies?

In India werd kortgeleden een prestigieus wetenschappelijk congres gehouden, waar een aantal Nobelprijswinnaars aan deelnam. Er ontstond tijdens dat congres ophef over de onorthodoxe opmerkingen van enkele sprekers. We citeren *The Guardian*:

De organisatoren van een belangrijke Indiase wetenschappelijke conferentie distantiëerden zich zondag van enkele sprekers die dit prestigieuze evenement gebruikten om de ontdekkingen van Einstein te verwerpen en te claimen dat de oude Hindu's het stamcelonderzoek hadden uitgevonden.

(...)

“We hadden honderd Kaurava's van één moeder als gevolg van stamcel- en reageerbuistechnologie”, zei G. Nageshwar Rao, vice-rector op de Andhra Universiteit, waarbij hij verwees naar een verhaal uit het Hindu-epos de Mahābhārata. Rao, die tijdens het evenement een gehoor van kinderen en wetenschappers toesprak, zei voorts dat een demonenkoning uit een ander eeuwenoud Hindu-epos de beschikking had over twee dozijn vliegmachines en een netwerk van landingsbanen op het huidige Sri Lanka.

(...)

De Breakthrough Science Society, een educatieve

liefdadigheidsinstelling in India, zei dat ze “ontzet en zelfs geschokt” was door de opmerkingen die op een academische topbijeenkomst werden gemaakt. “Puranische verzen en heldendichten zijn dichtertelijke, aansprekende teksten die morele elementen bevatten; ze zijn verbeeldingrijk maar het zijn geen wetenschappelijk opgebouwde en getoetste theorieën”, zei deze groep zondag in een persbericht.⁽¹⁾

Rao en enkele andere sprekers benadrukten het hoge niveau van wetenschap dat de vroegere Indiase beschaving had. Hun opmerkingen hadden een nationalistische ondertoon: zie toch hoe ver onze cultuur was. Dit riep de hiervoor geciteerde tegenreacties op.

We zien hier een botsing van twee dogmatische visies. Zowel de protagonisten van de ‘officiële’ wetenschap als de Indiaas-nationalistische wetenschappers vonden dat de wetenschap eruit moest zien *zoals zij dat zagen*. Dit maakt een onpartijdig onderzoek naar de waarde van deze onorthodoxe opmerkingen lastig.

Honderd kinderen ...

H.P. Blavatsky liet in haar boek *De Geheime Leer* met vele voorbeelden zien dat oude mythen en heldendichten veel waarheid kunnen bevatten. Maar je moet ze wel

leren lezen. De kennis die erin verborgen zit, is gehuld in figuurlijke taal. De spirituele Leraren uit het verleden vertaalden een deel van hun kennis in symbolische verhalen, die gedurende vele eeuwen de intuïtie van hun medemensen konden prikkelen, zonder dat die kennis verkeerd zou kunnen worden begrepen.

Het grote epos de *Mahābhārata* bijvoorbeeld, is geen historisch verslag maar beschrijft in verhaalvorm de evolutie van de mens. Dat wil niet zeggen dat er geen historische feiten in voor kunnen komen. Integendeel, de symbolische verhalen worden vaak ‘opgehangen’ aan enkele feiten in het verleden. Zo is de veldslag die genoemd wordt in de *Bhagavad-Gītā*, een deel van de *Mahābhārata*, een historisch feit.

Volgens de *Mahābhārata* krijgen koning Dhritarāstra en zijn vrouw honderd kinderen, die de Kaurava’s worden genoemd. Dat verhaal kunnen we natuurlijk niet letterlijk nemen. Het had niets te maken met reageerbuistechnologie. We zullen achter de symboliek moeten kijken en er rekening mee moeten houden dat één symbool op vele manieren kan worden toegepast: op het niveau van de individuele mens, de complete menselijke evolutie, de kosmos, enzovoort.

Kijken we naar de individuele mens, dan stellen de honderd Kaurava’s de uiterlijke verlangens en stoffelijke verleidingen in ons denken voor. Die zijn er inderdaad in talloze gedaanten. En ze zijn inderdaad de kinderen van één bron: de stoffelijke, illusoire pool van ons wezen, ons lagere, sterfelijke zelf. Deze persoonlijke begeerten zijn in zekere zin blind: ze missen immers begrip, wijsheid. In het verhaal is koning Dhritarāstra blind: de stoffelijke mens is niet in staat de gevolgen te overzien van wat deze zelf teweegbrengt.

Als we die neigingen niet door onze geestelijke, onzelfzuchtige pool laten beheersen, gaan ze ons beheersen en worden we er slaaf van in plaats van meester. De *Mahābhārata* gaat over deze innerlijke strijd.

Vliegmachines

Wat de verwijzing naar ‘vliegende machines’ betreft, zoals dat in het geliefde epos de *Rāmāyana* gebeurt: waarom zouden die er vroeger niet geweest kunnen zijn? Dat er ooit beschavingen waren met technische hoogstandjes is zeker geen onwetenschappelijke theorie. Daarvoor bestaan overal op de wereld aanwijzingen. Denk bijvoorbeeld aan de grote piramide van Gizeh en de megalithische muren in Peru: die verraden een ingenieuze techniek.

Dat er vroeger hoogtechnologische beschavingen waren –

beschavingen die natuurlijk met *hun eigen soort* materialen en methoden werkten – is een logisch uitvloeisel van het proces van reïncarnatie en innerlijke groei. Onze westerse technologie bouwt voort op de kennis en vaardigheden die wij in eerdere beschavingen hebben opgebouwd. Ons bewustzijn – onze kennis en vaardigheden – groeit geleidelijk.

Wat vele wetenschappers nog steeds sterk belemmert om deze visies te onderzoeken, is het dogma dat de menselijke beschaving pas zesduizend jaar geleden begon. Maar voor die stelling bestaat geen enkel bewijs.

Vooroordelen overstijgen

Wetenschap en religie zijn universeel en mogen daarom niet voor nationalistische of chauvinistische doelen worden ingezet. Zowel de *Veda’s* als de ideeën van Newton en Einstein zijn van ons allemaal. Zij laten ons iets van de waarheid zien en de waarheid staat boven culturen, landen en individuen.

Daarbij heeft de mensheid altijd spirituele Leraren gehad. De moderne wetenschap dankt haar fundamentele begrippen en methoden aan Griekse denkers als Plato, Aristoteles, Euclides, Ptolemaeus, Hippocrates en anderen. En die hebben hun inzichten weer uit het oude Egypte en India. Elke religie dankt haar ontstaan aan spirituele Leraren, zoals Krishna en Gautama de Buddha. Ook H.P. Blavatsky was een spiritueel Leraar. We staan daarom op de schouders van ‘reuzen’: universele denkers voor wie het onverschillig was uit welk land of welke cultuur ze kwamen.

Er is niets verruimender dan een ondogmatische uitwisseling tussen disciplines, tussen denkers, zonder het eigen gelijk te claimen of bang te zijn dat je niet meer past in een godsdienstig of wetenschappelijk keurslijf. Waarom zou er op een topcongres niet een topdiscussie zijn – een volkomen open zoektocht naar het beste idee – over vragen als: wat is de oorsprong van de religies, van de wetenschappen? Waren er in het verleden, net als nu, tegelijkertijd hoog- en laagontwikkelde beschavingen? Welke kennis lag ten grondslag aan de hypernauwkeurige techniek die nodig was om de grote piramide van Gizeh en de megalithische muren in Peru te bouwen?

Referentie

1. Zie het artikel in *The Guardian* van 7 januari 2019 (Nederlandse vertaling: redactie). Bron: <https://www.theguardian.com/world/2019/jan/07/india-scientists-claim-ancient-hindu-invented-stem-cell-research-dismiss-einstein>.

Uw Vragen

Begeertekracht

Wat is het verschil tussen begeerte en begeertekracht?

Antwoord

Er is geen verschil. Wij geven echter de voorkeur aan het woord 'begeertekracht', omdat dat het strikt neutrale karakter van begeerte aangeeft. Het woord 'begeerte' heeft bij velen een nogal negatieve bijklank. Dat is ten onrechte, want het kan zowel voor 'goede' als 'slechte' dingen gebruikt worden.

Vraag

Kun je dan ook goede begeerten hebben?

Antwoord

Zeker. *Wijsbegeerte* bijvoorbeeld. Of de begeerte iets voor je medemens te betekenen.

De kleur van begeerte is afhankelijk van het doel waarop ze gericht wordt en het motief waarmee ze aangewend wordt. Net zoals elektriciteit voor goede en slechte dingen gebruikt kan worden, kan begeerte voor onzelfzuchtige en zelfzuchtige dingen gebruikt worden.

Vraag

Ik begrijp niet dat, als je toegeeft aan begeerte, die dan groter wordt. Hoe zit dat? Als je dorst hebt en je drinkt, wordt je dorst toch niet groter?

Antwoord

Wel als je zeewater drinkt! Het zout in dat water zorgt ervoor, dat je nog meer dorst krijgt.

Toegeven aan begeerte betekent dat je je bewustzijn samenbalt in, of richt op de begeertekracht. Alles waarop je je richt, waarop je je focust, wordt groter,

sterker, krachtiger. Dus stel dat ik een auto begeer. Met heel mijn bewustzijn richt ik me op een zo geliefde auto. Ik denk eraan, ik droom ervan. Ik vergeet mijn plichten, omdat ik met mijn begeertegedachten bij die auto ben. Denk je dat als ik die auto uiteindelijk heb, mijn begeerten geblust zijn? Hooguit voor een tijdje. De begeerte die ik in mijzelf heb gevoed, zal haast als vanzelf een nieuw object vinden: een grotere of mooiere auto. En het hele proces zet zich met nog meer kracht voort.

Het is als het verhaal van de dwerg Piggelmee en het tovervisje. Piggelmee mocht een wens doen, die het tovervisje vervulde. Maar toen hij thuiskwam en hij het verhaal aan zijn vrouw vertelde, was die helemaal niet blij. Ze stuurde Piggelmee naar de zee terug en hij moest iets anders aan het visje vragen en dit tot vele keren toe. In plaats van dat de begeerte afnam, nam ze alleen toe. Totdat het visje er genoeg van kreeg en alles naar het oude terugkeerde en, gek genoeg, Piggelmee en zijn dwergvrouwtje gelukkig waren.

Geef daarom niet toe aan begeerte en denk niet dat ze verdwijnt als je eraan toegeeft, want dat is een illusie.

Sprookjes

Over de hele wereld worden sprookjes verteld. En hoewel er lokale verschillen zijn, lijken veel van deze sprookjes erg op elkaar. Hoe kan dat?

Antwoord

Sprookjes, maar ook gelijkenissen, mythen, sagen en legenden, hebben veelal een universele waarheid als kern. Die waarheid werd in een verhaal weer-

gegeven, zodat ze enerzijds versluierd was, maar gelijk ook voor de intuïtieve mens een aansporing was naar die waarheid te zoeken. Sprookjes zijn vaak zo vreemd, maar zo tot de verbeelding sprekend, dat je wel moet vermoeden dat er iets achter moet zitten.

Hoe komt het nu dat overal op deze aardkloot dit soort verhalen verteld worden? Dat komt omdat de oorsprong van die sprookjes ligt in wat wij Mysteryscholen noemen, die in de oudheid, ja zelfs ver voor de geschreven geschiedenis, overal bestonden. Daarom zijn er allerwegen sprookjes en mythen. De Leraren van die Mysteryscholen kleedden bepaalde universele waarheden in beelden, in symbolen en verhalen. Daardoor konden ook degenen die niet ingewijd waren in deze Mysteryscholen, iets ervan oppikken, mits zij tenminste hun intuïtie gebruikten. De verhalen zijn in de loop der eeuwen wel veranderd, aangepast aan lokale omstandigheden of aan de tijdgeest. Toch kun je er nog vaak de eraan ten grondslag liggende waarheid in herkennen.

Vraag

Zijn die Mysteryscholen vandaag de dag er nog steeds?

Antwoord

Zeker, alleen niet op het uiterlijk gebied. Deze Scholen kunnen alleen in de openbaarheid treden als het gezag van hun Leraren erkend wordt. Als mensen door dogmatisme, bijgeloof en materialisme zich hebben afgesloten voor de verheffende invloed ervan, dan moet zo'n School *op het uiterlijke gebied* wel sluiten, want anders zou ze degenereren en een soort kerk worden.

Op het *innerlijke gebied* echter kan een Mysteryschool nooit gesloten worden en is ze open voor iedereen die op de juiste wijze op de poort klopt. En de juiste klop is een onzelfzuchtige, mededogende instelling. “Te leven om de mensheid ten zegen te zijn”, zoals H.P. Blavatsky het uitdrukt. Bovendien oefenen Mysteryscholen nog steeds een weldadige invloed uit over de hele wereld, hoewel maar heel weinig mensen daar weet van hebben.

Vraag

Is er in onze tijd van spelcomputers nog wel ruimte voor sprookjes?

Antwoord

Ik denk het wel. Ze moeten natuurlijk wel door ouders, grootouders of leraren verteld worden. Kinderen moeten ze immers wel te horen krijgen. Misschien vinden sommige ouders het makkelijker hun kind achter de pc of voor de televisie te zetten en dan zullen die kinderen nooit een sprookje te horen krijgen. Maar als dat wel gebeurt, dan ben ik ervan overtuigd dat ze ervan zullen genieten.

Niemand weet hoe oud sprookjes precies zijn. Ondanks die oudheid spreken ze kinderen nog steeds aan, terwijl verhalen van recentere data die aantrekkingskracht op kinderen missen. Kinderboeken van enkele decennia geleden, komen nu op kinderen gedateerd over en missen de magie die eeuwenoude sprookjes nog steeds hebben.

Neem een sprookje als Assepoester. Ik denk dat jonge kinderen van nu nog steeds even geboeid zijn door dit verhaal van het meisje – het sloofje, het meisje dat de *stof* opruimt – dat zich transformeert tot de bruid van de Prins. Hoeveel wijsheid zit daarin.

Vraag

Hoe kan het dat kinderen de beteke-

nis van zulke verhalen zo makkelijk begrijpen?

Antwoord

Kinderen luisteren anders dan volwassenen. Ze zullen het sprookje niet analyseren. Ze luisteren niet op intellectuele wijze. Ze zullen bepaalde, voor het intellect onlogische of onwaarschijnlijke gebeurtenissen niet als onrealistisch afwijzen. Ze vertoeven met heel hun ziel in het sprookje, mits het tenminste goed wordt verteld. De waarheid zullen ze veeleer spiritueel, intuïtief ervaren, zonder dat ze dit wellicht meteen in woorden kunnen meedelen.

Vraag

Als je je kind een sprookje voorleest, waarom zou je je kind niet de achtergrond van een sprookje vertellen?

Antwoord

Omdat je dan de intuïtie van het kind smooit. Laat het kind er zelf over nadenken. Daardoor wordt hij creatief en leert achter de uiterlijke dingen te kijken. Als je je eigen interpretatie van het sprookje geeft, stompt dat het kind af en voed je zijn geloof, zijn afhankelijkheid van anderen en niet zijn onderzoekingsvermogen. Hij zal passief in zijn denken worden.

Toch is het goed als ouders met hun kind over het sprookje praten. Maar dat moet je dan eerder vragenderwijs doen. Je kunt bijvoorbeeld vragen of je de naam Assepoester een goede naam voor de stiefdochter vindt. Of: denk je dat Assepoester verandert als ze de mooie kleren en de koets van de fee krijgt? Hoe zou het komen dat het schoentje alleen haar past? Zulke vragen kunnen de intuïtie van de kinderen nog meer prikkelen.

Vraag

Waarom moet een innerlijk, spiritueel

proces altijd uitgebeeld worden als een uiterlijke zaak buiten de mens, zoals bijvoorbeeld bij de heilige graal?

Antwoord

Omdat de meeste mensen ‘ziende blind en horende doof’ zijn. Ofwel, omdat de mensen de spirituele vermogens nog niet hebben ontwikkeld om onmiddellijk waarheid te aanschouwen. Vergelijk het met het volgende: als iemand een moeilijk wiskundig principe aan een kleuter moet uitleggen, zou hij simpele woorden gebruiken en waarschijnlijk zijn uitleg in verhaalvorm moeten gieten. De meerderheid der mensen kan slechts een glimp van de waarheid te zien krijgen door ‘achter’ het verhaal te kijken en zo de geest van de letter leren onderscheiden. Pas als we ons daar verder in geïnteresseerd hebben – dus als we geestelijk volwassener zijn geworden – kunnen we de esoterische waarheid onmiddellijk gaan leren aanschouwen.

Vraag

In sprookjes zijn vaak helden. Het inspireert toch ook om een held te zijn?

Antwoord

Helden staan symbool voor *chela's*, discipelen, leerlingen op het pad van inwijding. Ze zijn de toegelaten leerlingen in de Mysteryschool. Omdat ze een bepaalde beslissing genomen hebben met betrekking tot henzelf en de wereld, en dus een bepaalde mentaliteit ontwikkeld hebben, komen ze voor beproevingen te staan. Ze willen een tiran weggagen, een gevangen prinses bevrijden of anderszins onrecht rechtzetten. In feite leggen ze een gelofte af aan zichzelf – aan hun hogere natuur – en daardoor komen ze voor zoveel gevaarlijke situaties te staan, zoals het verslaan van de draak met duizend koppen. Elke keer als je een kop eraf hakt, komen er twee bij.

Let wel: dit alles is symboliek en dus niet *letterlijk* waar. Maar de aangenomen leerling in de Mysterieschool kan zijn nieuwe leven, omdat de eisen die aan hem gesteld worden veel hoger liggen, ervaren zoals de held van een sprookje dat doet. Hij slaagt als hij kalm zich richt op zijn eigen innerlijke goddelijkheid en influisteringen van de persoonlijkheid negeert.

Ieder mens zal eens de geestelijke wereld van de chela betreden en net als in de sprookjes heldendaden verrichten. In dit opzicht inspireren sprookjes en geven ze tevens een vooruitblik op onze eigen toekomst.

Vraag

Zijn boeken als *In de ban van de ring* en van Harry Potter ook sprookjes? Deze verhalen zijn toch bedacht door een schrijver en niet afkomstig van een Mysterieschool?

Antwoord

Dat is nog maar de vraag!

Tolkien, de schrijver van *The Lord of the Rings*, heeft veel gegrastuind in de oude Germaanse en Keltische mythologie. Veel van zijn motieven en verhaallijnen zijn daarvan afkomstig. In dit opzicht sluit hij aan bij een eeuwenoude traditie.

Ook in boeken van J.K. Rowlings, de schrijfster van de Harry Potter-reeks, zijn eveneens oude symbolen terug te vinden. Maar in haar geval speelt er nog iets meer mee. In een interview heeft zij ooit verteld dat ze de hele plot van de zeven delen van Harry Potter in een treinreis van Manchester naar Londen *bedacht*. De vraag is echter of ze het bedacht heeft, of dat die plot aan haar geestesoog verscheen. Ik geef toe dat het speculatie is, maar zou het niet kunnen dat een van de Leraren van de Mysterieschool, een van de Meesters van Wijsheid en Mededogen, het ge-

dachtebeeld aan haar voorhield. Hoe kan het dat in zo'n korte tijd het uiterst ingewikkelde plot met al de voornaamste personages bedacht zijn? Ook van Shakespeare wordt verteld dat hij geholpen is door de Meesters van Wijsheid. Zou dat nu niet meer kunnen?

De Leraren van de Grote Mysterieschool van Wijsheid en Mededogen werken anders dan velen van ons denken. Ze inspireren. Ze geven stille aanwijzingen. Ze houden ons denkbeelden voor. Voor alle duidelijkheid: het schrijversvakmanschap van J.K. Rowling staat niet ter discussie. Zij had de openheid, het vermogen en het schrijverstalent de beelden die voorgehouden werden – als tenminste waar is wat wij zeggen – op te vangen en om te zetten in zeven boeken die kinderen en volwassenen over de hele wereld gelezen hebben en die aanzet hebben gegeven tot diepgaande ideeën over het leven en de dood, de zin van het leven, de kracht van onzelfzuchtigheid, enzovoort. Over deze onderwerpen hebben miljoenen kinderen met elkaar van gedachten gewisseld. Dat is precies de functie van sprookjes, mythen en magische verhalen: de mensheid aan te zetten tot nadenken, de intuïtie te scherpen en de ethiek in het eigen dagelijkse leven leren toepassen.

Rituelen

Ziet u rituelen ook als een soort sprookjes? We zien bijvoorbeeld allerlei rituelen in de katholieke kerk. Waarom zijn die rituelen nodig?

Antwoord

Nee, die rituelen zijn niet nodig. Ze leiden soms eerder af dan dat ze bijdragen tot spirituele groei. Rituelen zijn bedoeld voor mensen die nog niet geleerd hebben zich te concentreren op de hogere aspecten in zichzelf. In dat opzicht kun je ze goed vergelijken met

de zijwieltjes bij fietsen, die kinderen soms nodig hebben als ze leren fietsen. Als ze eenmaal kunnen fietsen, zijn die wieltjes eerder een belemmering dan een steun.

Zo kan een bepaald ritueel, wierook, een kaarsje wellicht, voor een bepaalde sfeer zorgen, waarin het gemakkelijker is je te concentreren op geestelijke zaken. In dat opzicht is er niets mis. De meesten van ons hebben zoiets nodig. Op het moment echter dat je in het ritueel zelf te waarheid meent te zien, of als je denkt dat het ritueel nodig is om die waarheid te zien, dan focus je je op illusies. En dan spreken we nog niet over de priesters die het ritueel verzorgen en die menen dat zij degenen zijn die de waarheid vertegenwoordigen. Dat vindt bijvoorbeeld plaats bij de brahmanen en in de katholieke en orthodoxe kerken. Dat ritueel geeft de priester de schijn van heiligheid en macht. Het stompt de intuïtie van de gelovigen af. Mensen denken niet meer na. Spiritualiteit degradeert dan tot blind geloof.

Vraag

Overall in de wereld zijn maatschappelijke rituelen. Dan hoor je ergens bij. Ik zie dat steeds sterker worden. Ik kan me niet voorstellen dat rituelen eens niet meer nodig zijn.

Antwoord

Zo denkt de kleuter die leert zwemmen ook dat hij nooit zonder die bandjes kan blijven drijven. Maar als hij blijft oefenen, dan heeft hij die bandjes echt niet meer nodig.

Nu hebben vele mensen nog een maatschappelijk ritueel nodig om zich ergens bij thuis te voelen. Naarmate de mens universeler wordt, zal die behoefte verdwijnen. Hij weet zich dan thuis in heel de kosmos.

Activiteiten Agenda

Lezingen mei 2019 Den Haag

Een universele visie op het leven

De gangbare opvatting over ethiek is dat het afspraken tussen mensen zijn om de samenleving leefbaarder te houden. Vanuit een universele visie op het leven echter is ethiek het gewontepatroon van de kosmos zelf. En omdat in die kosmos alles met elkaar in verband staat en samenwerking het grondpatroon is, zou de menselijke ethiek een afspiegeling moeten zijn van deze kosmische wetmatigheden. Ofwel: ethiek is logisch en te beredeneren. Als je die universele ethiek leeft, zullen je doelstellingen en de eisen die je aan het leven stelt, veranderen. Geluk is dan niet meer het trachten te bevredigen van je persoonlijke begeerten, maar die samenwerking te optimaliseren. Je leeft dan vanuit een eenheidsbesef.

Dat komt schitterend tot uiting in de Zuid-Afrikaanse leer van Ubuntu, die gebaseerd is op het feit dat we allen bij elkaar horen en zonder elkaar niet kunnen bestaan. Een universele visie op het leven plaatst alles in een ander licht. In de laatste lezing van deze serie kun je zelf problemen en dilemma's aandragen, die op basis van deze universele visie zullen worden beschouwd.

01 mei 2019	De logica van ethiek
08 mei 2019	De paradox van geluk
17 mei 2019	Ubuntu: ik ben, omdat wij zijn
22 mei 2019	Hoe benader je ethische dilemma's? – workshop

Symposium 2019 Den Haag

Mystiek – Leiderschap – Inspiratie

Waarom hebben we niet de leiders die we nodig hebben? Waar zijn ze? Hoe herkennen we ze?

Tijdens dit symposium laten we zien dat waar leiderschap nooit op het uitoefenen van macht, maar altijd op inspiratie berust, het van binnenuit stimuleren.

Hoe gaat dit mystieke proces in zijn werk? Hoe ontwikkelen we leiderschap in onszelf? En hoe krijgen we de leiders die we nodig hebben voor een harmonieuze wereld?

Wanneer:

7 september 2019

10:00 uur

Waar:

New Babylon (2e etage)

Anna van Buerenplein 29, Den Haag

Heruitgave van Gulden Regels

Gulden Regels der Esoterische Wijsbegeerte van G. de Purucker

In een wereld waarin dagelijks vraagstukken spelen rondom leven en dood, jeugd en ouderdom, de oorsprong van ethiek en gezamenlijkheid, is dit boek van immense waarde. Het is een zeer toegankelijk geschreven steun en stimulans voor ieder die meer wil begrijpen van de zin en het uitzicht van het leven.

Het boek is te bestellen via de webwinkel (website www.blavatskyhouse.org) of te koop tijdens de openbare voordrachten. Prijs €12,50

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Bianca Peeters,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van
den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactieadres: Joke de Jong-van Wijk,
Mosselkreekstraat 53,
4335 TG Middelburg,
Tel. 0118-436394
(b.g.g.: 070 - 346 15 45)
e-mail: luciferred@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijzen:
Papieren abonnement
€ 26,50 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Digitaal abonnement
€ 15,00 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 2,50
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer@stichtingisis.org
internet: www.stichtingisis.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
enige andere manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor
International Study-centre for
Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen
en verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften,
en het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

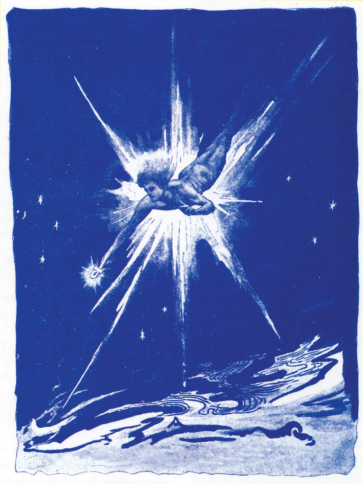

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfeiten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)